

ปัญหาทางกฎหมายของไทยในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของ
วิศวกรโยธา ด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประเภทนิติบุคคล*

THAI LEGAL PROBLEMS ON VICTIMS PROTECTION
FROM CIVIL ENGINEER MALPRACTICES BY THE SYSTEM OF PROFESSIONAL
ENGINEERING LICENSE FOR JURISTIC PERSON

ณภัทร บุญประสาธ

Napat Boonprasat

นิสิตหลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : nat_npb@hotmail.com

Doctor of Philosophy in Laws students, Faculty of Law

Chulalongkorn University : nat_npb@hotmail.com

Received : March 1, 2023

Revised : April 20, 2023

Accepted : May 8, 2023

บทคัดย่อ

ระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย ยังมีข้อด้อยในแง่ประสิทธิภาพ การคัดกรองบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานวิชาชีพ การกำหนดความรับผิด และบทลงโทษ ตลอดจนการปรับใช้เพื่อกำหนด ตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบหากมีการประกอบวิชาชีพผิดพลาดเกิดขึ้น ทำให้มีอาจคุ้มครองผู้เสียหายจากความผิดพลาดทาง วิศวกรรมโยธาได้อย่างแท้จริง ขณะที่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสิงคโปร์ได้วางหลักกฎหมายในการออก ใบอนุญาตให้บริการวิศวกรรมวิชาชีพสำหรับองค์กรธุรกิจไว้อย่างรัดกุม และมีข้อดีหลายประการที่สามารถนำมาเป็น ข้อศึกษาและอาจนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายไทยให้สามารถคุ้มครองผู้เสียหายจาก การประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ

ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรม, นิติบุคคล, องค์กรธุรกิจ, วิศวกร, การประกอบวิชาชีพผิดพลาด

---

* **หมายเหตุ:** บทความฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและวิทยานิพนธ์หลักสูตรนิติศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบ วิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาในประเทศไทย” ของ นางสาวณภัทร บุญประสาธ

ABSTRACT

The system of engineering license for juristic person in Thai law are also disadvantages in terms of efficiency in screening people for professional engineering practice, determination of liability and penalties, as well as adjustments to determine who has liability if professional misconduct occurs. As a result, the system of engineering license for juristic person in Thai law cannot protect victims from civil engineering malpractice truly. In abroad, especially Singapore, the legal provisions for professional engineering service licenses for business organizations have been put in place concisely, and there are many advantages that can be used as a study and may be applied as a guideline for improving the development of Thai law to protect victims from the engineering profession.

Keywords

professional engineering license, juristic person, business entity, engineer, malpractice

1. บทนำ

อันตรายจากการวิบัติของอาคารสิ่งก่อสร้างหรือวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้าง ที่เกิดขึ้นในขณะการก่อสร้าง การใช้งาน หรือการรื้อถอนแล้วแต่ก่อให้เกิดความเสียหายจำนวนมากต่อทรัพย์สิน ชีวิตร่างกาย ตลอดจนพละนามัยของประชาชน โดยเฉพาะกรณีโครงการก่อสร้างโรงแรมหรือที่พักอาศัยขนาดใหญ่ หรือโครงการสาธารณูปโภค ซึ่งมีประชาชนใช้สอยเป็นจำนวนมาก ดังปรากฏเหตุการณ์ตัวอย่าง เช่น เหตุการณ์พังถล่มของโรงแรมรอยัลพลาซ่า จังหวัดนครราชสีมา ขณะเปิดทำการปกติ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2536 มีผู้เสียชีวิต 137 คน และบาดเจ็บอีก 227 คน¹ เหตุการณ์ห้างสรรพสินค้านิวเวิลด์ บางลำพู ถล่มขณะรื้อถอนชั้น 5-11 เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2547 มีผู้เสียชีวิต 1 คน และบาดเจ็บ 6 คน², เหตุการณ์อาคารยูเพลสคอนโดมิเนียม ปทุมธานี ถล่มระหว่างก่อสร้าง เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2557 มีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 14 คน และบาดเจ็บอีก 25 คน³ เป็นต้น

สาเหตุหลักประการหนึ่งที่เป็นปัจจัยทำให้เกิดความวิบัติของสิ่งก่อสร้างมาจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา⁴ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในความแข็งแรงปลอดภัยของสิ่งก่อสร้าง ตลอดจนการควบคุมการก่อสร้างหรือการรื้อถอนให้มีความถูกต้องปลอดภัย ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา จึงจำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามาควบคุมดูแลการประกอบวิชาชีพของวิศวกรโยธา ลดโอกาสเกิดความผิดพลาดให้มากที่สุด โดยในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายหลักที่บังคับใช้ได้แก่ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ซึ่งได้วางมาตรการป้องกันการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาประการสำคัญ คือ การคัดกรองผู้ประกอบการวิชาชีพให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเหมาะสมกับลักษณะและขนาดของงานที่รับผิดชอบผ่านระบบใบอนุญาตประกอบ

¹ ‘ย้อนรอยโศกนาฏกรรม 29 ปี รร.รอยัลพลาซ่าโคราชถล่ม ผังร่างทั้งเป็น 137 ชีวิต’ (เดลินิวส์ออนไลน์, 13 สิงหาคม 2565) <<https://www.dailynews.co.th/news/1355557/>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.

² ทีมข่าวเฉพาะกิจไทยรัฐออนไลน์, ‘นิวเวิลด์’จากโศกนาฏกรรม สู่ตำนานวังมัจฉา’ (ไทยรัฐออนไลน์, 16 มกราคม 2558) <<https://www.thairath.co.th/news/local/474997>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.

³ ‘อุบัติเหตุ “ยูเพลส” ถล่ม แรงงานสังเวทุนไร้ความรับผิดชอบ โศกนาฏกรรมไม่รู้จบของประเทศไทย’ (MRG Online, 16 สิงหาคม 2557) <<https://mgonline.com/daily/detail/9570000093330>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.

⁴ อ้างอิงจากข้อมูลการตรวจสอบสาเหตุการพังถล่มของอาคารตัวอย่าง โดยในกรณีโรงแรมรอยัลพลาซ่า นครราชสีมา พบว่ามาจากการต่อเติมและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิศวกรรม ซึ่งอยู่ในขอบเขตการปฏิบัติงานของวิศวกรโยธา (‘17 ปี ย้อนรอยโศกนาฏกรรม ร.ร.รอยัลพลาซ่า โคราช’ (ไทยรัฐออนไลน์, 14 สิงหาคม 2553) <<https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/103549>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.) , ห้างสรรพสินค้านิวเวิลด์ บางลำพู พบว่ามาจากความผิดพลาดในการรื้อถอน ซึ่งอยู่ภายใต้การควบคุมของวิศวกรควบคุมงาน (‘3 นาทีคดีดัง : “นิวเวิลด์” บางลำพู อติต้างหรุ สู่วังมัจฉา’ ไทยรัฐออนไลน์ (7 พฤศจิกายน 2564) <<https://www.thairath.co.th/scoop/flashback/2236376>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.) และ อาคารยูเพลส คอนโดมิเนียม ปทุมธานี พบว่ามีสาเหตุมาจากการก่อสร้างที่ไม่ถูกต้อง โดยขณะเกิดเหตุเป็นวันหยุดและไม่มีวิศวกรควบคุมการก่อสร้าง (‘เผยสาเหตุอาคารยูเพลส คลอง 6 พังถล่ม!’ (Sanook Online, 13 สิงหาคม 2557) <<https://www.sanook.com/news/1648061/>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.)

วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาโยธา โดยบุคคลที่ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาโยธาจะถูกจำกัดมิให้ประกอบวิชาชีพ โดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ สำหรับงานก่อสร้างที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นงานวิศวกรรมควบคุม⁵ จำนวนสามสิบประเภท⁶ อันมีลักษณะเป็นงานก่อสร้างที่ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญอย่างมากในทางวิศวกรรม เนื่องจากเกี่ยวข้องกับโครงสร้างและความมั่นคงแข็งแรงของสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ หรือเป็นสิ่งก่อสร้างเพื่อการใช้สอยสาธารณะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของประชาชน

ในทางปฏิบัติการดำเนินโครงการก่อสร้างต่างๆ ทั้งการก่อสร้าง ต่อเติม หรือรื้อถอน โดยเฉพาะกรณีเป็นโครงการขนาดใหญ่ ผู้ว่าจ้างหรือเจ้าของโครงการจะทำสัญญากับนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการก่อสร้างหรือการจัดหาบุคคลธรรมดาผู้มีวิชาชีพก่อสร้างมาปฏิบัติงานทางวิศวกรรม มิได้อยู่ในรูปแบบของการว่าจ้างบุคคลธรรมดาซึ่งมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาโยธาโดยตรง ดังนั้น การควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาโดยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจึงมีทั้งการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพประเภทบุคคลธรรมดาและประเภทนิติบุคคล โดยมีข้อกำหนดและหลักเกณฑ์แตกต่างกัน สำหรับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทบุคคลธรรมดามีการกำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาและประสบการณ์ความรู้ความชำนาญของบุคคลที่ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ⁷ และมีการออกใบอนุญาตแบ่งแยกตามสาขาวิชาวิศวกรรม โดยระบุอย่างชัดเจนว่าเป็นใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาโยธา ทั้งยังมีการแบ่งระดับใบอนุญาตที่แสดงถึงความรู้ความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติงานวิศวกรรมต่างๆ ของผู้ได้รับอนุญาต ไล่เรียงจากระดับต่ำสุดที่ระดับสามัญ ระดับภาคี ไปจนถึงระดับสูงสุดคือระดับวุฒิวิศวกร⁸ แสดงให้เห็นว่าการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทบุคคลธรรมดานั้นมีความเข้มงวดอย่างมากในการคัดกรองบุคคลผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงานตามขอบเขตงานที่รับผิดชอบ ส่วนการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลนั้น ไม่มีการระบุแบ่งแยกเป็นสาขาวิศวกรรมโยธาโดยเฉพาะ⁹ อีกทั้งคุณสมบัติของนิติบุคคลที่กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ นั้น อาศัยเพียงหลักเกณฑ์ว่าต้องมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักร และมีหุ้นส่วน กรรมการ หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคลไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม หรือมีหุ้นส่วนผู้จัดการ หรือกรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจ

⁵ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 45.

⁶ กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ข้อ 6.

⁷ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49 ประกอบกับข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมระดับภาคีวิศวกร พ.ศ. 2561, ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมระดับภาคีวิศวกรพิเศษ พ.ศ. 2543 (แก้ไขล่าสุด พ.ศ. 2564), ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมระดับสามัญวิศวกร และระดับวุฒิวิศวกร พ.ศ. 2547.

⁸ ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละระดับสาขาวิศวกรรมโยธาพ.ศ. 2551.

⁹ ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 (แก้ไขล่าสุด พ.ศ. 2564).

บริหารแต่ผู้เดียวของนิติบุคคลเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม¹⁰ ซึ่งไม่มีการกำหนดหรือจำกัดสาขาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของผู้เป็นหุ้นส่วน กรรมการ หรือผู้บริหารนิติบุคคลเช่นกัน ทำให้เกิดข้อกังขาถึงความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิศวกรรมของนิติบุคคล ในกรณีที่หุ้นส่วน กรรมการ หรือผู้บริหารนิติบุคคล ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมคนละสาขากับวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล และเป็นปัญหาว่าในปัจจุบันระบบการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยสามารถป้องกันการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรนิติบุคคลได้หรือไม่

การกำหนดให้นิติบุคคลสามารถเป็นผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมได้ แสดงถึงนัยยะสำคัญว่ากฎหมายยอมรับให้นิติบุคคลสามารถเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาได้โดยตนเอง ดังนั้นนิติบุคคลจึงอาจเป็นบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเองจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาด อย่างไรก็ตามโดยธรรมชาติของนิติบุคคลต้องกระทำการผ่านบุคคลธรรมดา ประกอบกับการทำงานในทางปฏิบัติการลงชื่อในเอกสารต่างๆเกี่ยวกับการก่อสร้างยังระบุให้วิศวกรบุคคลธรรมดาเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับรอง จึงมีข้อพิจารณาว่าการที่กฎหมายยอมรับให้นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพนั้นจะสามารถนำมาปรับใช้ให้นิติบุคคลมีฐานะเป็นจำเลยผู้กระทำความผิดเองโดยตรงในการประกอบวิชาชีพผิดพลาด ซึ่งต้องรับผิดชอบใช้เยียวยาความเสียหายต่อบุคคลผู้เสียหายในฐานะผู้กระทำความผิดโดยตรงได้หรือไม่ และการจัดตั้งสถานะของนิติบุคคลในลักษณะดังกล่าวสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายในการฟ้องร้องเพื่อขอรับเงินค่าสินไหมทดแทนความเสียหายได้เพียงไร

บทความวิทยานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงข้อบกพร่องในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และแนวทางของกฎหมายต่างประเทศในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ในกรณีที่นิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจเป็นผู้ปฏิบัติงานวิศวกรรมสาขาโยธาหรือจัดหาผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไปปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ถึงแนวทางการเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนามาตรฐานกฎหมายไทย ในส่วนของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล ให้สามารถคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภายใต้สมมติฐานว่าการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของนิติบุคคลด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก ไม่สามารถคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาได้ ทั้งในแง่ของการป้องกันการประกอบวิชาชีพผิดพลาดและการกำหนดให้นิติบุคคลอยู่ในสถานะของผู้กระทำความผิดโดยตนเองเพื่อประโยชน์ในการเยียวยาความเสียหายเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

บทความนี้ได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา โดยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ปฏิบัติงานวิศวกรรมสาขาโยธา หรือเป็นผู้จัดหาผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาไปปฏิบัติงาน

¹⁰ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49 ประกอบกับข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 (แก้ไขล่าสุด พ.ศ. 2564).

ของต่างประเทศ ประกอบกับแนวทางในการปรับใช้กฎหมายของไทยจากสภาวิชาชีพ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพจากการเข้าร่วมสัมมนา โดยจำกัดขอบเขตเฉพาะการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา โดยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และกฎหมายที่ใช้ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ในกรณีที่นิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจเป็นผู้ปฏิบัติงานวิศวกรรมสาขาโยธา หรือจัดหาผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธา ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาตามาปฏิบัติงานของต่างประเทศ ซึ่งในที่นี่ได้เลือกศึกษากฎหมายของประเทศสิงคโปร์ เนื่องจากมีการวางหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้อย่างน่าสนใจและอาจนำมาเป็นแนวทางศึกษาในการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายไทยได้

2. การคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธิตามกฎหมายไทยด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม กรณีนิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

กฎหมายไทยวางมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ โดยใช้ระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลมาเป็นเครื่องมือหลักในการป้องกันการประกอบวิชาชีพผิดพลาดและกำหนดตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบความเสียหายหากมีการประกอบวิชาชีพผิดพลาดเกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1. นิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม กำหนดห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหรือแสดงด้วยวิธีใดๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจว่าตนพร้อมที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาใด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขานั้นจากสภาวิศวกร¹¹ ดังนั้นผู้ใดก็ตามที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาโยธาที่กฎหมายกำหนดไว้¹² จำเป็นจะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ จากสภาวิศวกรเสียก่อน โดยคำว่า “ผู้ใด” ในบทบัญญัติของกฎหมายนี้มีได้จำกัดว่าต้องเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น จึงต้องตีความว่านิติบุคคลซึ่งมีสถานะเป็นบุคคลตามกฎหมายย่อมอยู่ภายใต้ความหมายของคำว่าผู้ใดในที่นี่ด้วย ดังนั้นนิติบุคคลที่จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยชอบด้วยกฎหมายจึงต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ¹³ โดยในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคลต้องระวางโทษปรับไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับสำหรับความผิดนั้นด้วย¹⁴ อันเป็นไปโดยสภาพของความเป็นนิติบุคคลที่สามารถลงโทษได้เพียงการปรับเท่านั้น ดังนั้นในกรณีที่นิติบุคคลประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยไม่มีใบอนุญาตฯ จึงต้องระวางโทษปรับเป็นจำนวนไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับหกหมื่นบาท คือมีอัตราโทษสูงสุดปรับไม่เกินหกแสนบาท

¹¹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 45.

¹² กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ข้อ 6.

¹³ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 71.

¹⁴ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 74.

ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนที่สูงพอสมควร นอกจากนี้ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลเกิดจากการสั่งการหรือการกระทำของกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือกระทำการแล้วละเว้นเสีย บุคคลดังกล่าวก็ต้องรับโทษที่บัญญัติไว้ในความผิดฐานประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมโดยไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนั้นด้วย¹⁵

อย่างไรก็ดีข้อบังคับให้ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมต้องได้รับใบอนุญาตจากสภาวิศวกรนี้ ใช้บังคับเฉพาะกับการทำงานบางประเภทที่เรียกว่า “งานวิศวกรรมควบคุม” เท่านั้น โดยในสาขาวิศวกรรมโยธากฎหมายได้กำหนดประเภทและขนาดของงานวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมเอาไว้สามสิบประเภท มีลักษณะเป็นงานอาคาร งานโครงสร้างที่มีขนาดความสูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป หรืองานโครงสร้างที่มีขนาดระยะห่างหรือความสูงระหว่างเสามาก หรือมีพื้นที่มาก หรือเป็นอาคารสาธารณะ และงานที่เกี่ยวกับการวางระบบชลประทานหรือการขนส่ง ตลอดจนงานโครงสร้างที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ต้องอาศัยความมั่นคงแข็งแรงมาก¹⁶ แสดงให้เห็นว่ากฎหมายให้ความสำคัญกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่หรือมีความซับซ้อน ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิต ทรัพย์สินและความปลอดภัยของประชาชน และผ่อนปรนให้ไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในกรณีการก่อสร้างขนาดเล็กที่ไม่กระทบกับความปลอดภัยสาธารณะ

นอกจากนี้พระราชบัญญัติวิศวกรยังห้ามมิให้ผู้ใดใช้คำหรือข้อความที่แสดงให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม รวมถึงการใช้ จ้างวาน หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวให้แก่ตน เว้นแต่ได้รับวุฒิบัตร หรือหนังสืออนุมัติเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขานั้นหรือได้รับใบอนุญาต¹⁷ ดังนั้น นิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมจึงตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายในข้อนี้ มิให้ใช้คำหรือข้อความแสดงตนให้ผู้อื่นเข้าใจว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมหากมิได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล กรณีมีการฝ่าฝืน นิติบุคคลจะต้องรับโทษปรับในระวางโทษไม่เกินสิบเท่าของอัตราโทษปรับที่กำหนดไว้¹⁸ โดยกรณีนี้มีอัตราโทษปรับอยู่ที่ไม่เกินสองหมื่นบาท¹⁹ นิติบุคคลจึงอาจต้องโทษปรับได้ไม่เกินสองแสนบาท

2.2. เกณฑ์การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

ในกรณีของนิติบุคคล การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมอยู่ภายใต้อำนาจการพิจารณาของสภาวิศวกรเช่นเดียวกันกับการออกใบอนุญาตของบุคคลธรรมดา โดยสภาวิศวกรจะพิจารณาจากลักษณะและคุณสมบัติของนิติบุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้ ประกอบกับการพิจารณาโดยดุลพินิจถึงความเหมาะสมที่จะอนุญาตให้

¹⁵ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 74.

¹⁶ กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ข้อ 6.

¹⁷ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 47.

¹⁸ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 74.

¹⁹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 72.

เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การชำระค่าธรรมเนียมใบอนุญาต²⁰ เมื่อเห็นว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนตามกฎหมาย มีความเหมาะสม และได้ชำระค่าธรรมเนียมแล้วจึงจะพิจารณาออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ให้ โดยกฎหมายไทยได้กำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของนิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลไว้ดังนี้²¹

ประการที่หนึ่ง ผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทนิติบุคคล ต้องมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักร และมีผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคล จำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง หรือมีหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน กรรมการ ผู้จัดการของบริษัท หรือผู้มีอำนาจบริหาร แต่ผู้เดียวของนิติบุคคลเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทบุคคลธรรมดา

การกำหนดให้นิติบุคคลต้องมีสำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการบังคับให้นิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย²² ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เสียหายในการฟ้องร้องคดีให้สามารถฟ้องร้องนิติบุคคลที่ประกอบวิชาชีพผิดพลาดให้รับผิดชอบในประเทศไทยได้²³ ขณะที่การกำหนดให้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง หรือมีหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน กรรมการ ผู้จัดการของบริษัท หรือผู้มีอำนาจบริหารแต่ผู้เดียวของนิติบุคคลเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทบุคคลธรรมดา ก็เป็นการป้องกันความเสียหายจากการประกอบวิชาชีพของนิติบุคคลประการหนึ่ง ด้วยการคัดกรองให้ผู้มีอำนาจในการดำเนินงานของนิติบุคคล หรือผู้บริหารนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้แสดงเจตนาแทนนิติบุคคล²⁴ ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในทางวิศวกรรม

ประการที่สอง นิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาตฯ ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543²⁵ ซึ่งระบุไว้ว่า นิติบุคคลต้องไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นนิติบุคคลล้มละลาย ไม่ดำเนินการหรือประพฤติดิจรรยาบรรณอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิศวกร และไม่มี

²⁰ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 48 ประกอบกับข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 ข้อ 7.

²¹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49 วรรคสาม ประกอบกับข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 ข้อ 3 และข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2543 ข้อ 5.

²² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 68 ประกอบกับ ธนกฤต วรธนัชชากุล และคณะ, ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับอ้างอิง บรรพ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 1, สำนักพิมพ์วิญญูชน 2554) 138-143.

²³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4(1).

²⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 70 วรรคสอง.

²⁵ ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 ข้อ 4.

ลักษณะอื่นที่สภาวิศวกรเห็นว่าเข้าข่ายเป็นลักษณะต้องห้าม²⁶ ซึ่งในข้อหลังนี้เป็นอำนาจดุลพินิจของสภาวิศวกรซึ่งยังไม่ปรากฏกรณีตัวอย่าง

การที่กฎหมายกำหนดให้นิติบุคคลต้องไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นนิติบุคคลล้มละลาย แสดงถึงการตรวจสอบเบื้องต้นถึงฐานะทางการเงินที่มั่นคงของนิติบุคคล หากเกิดกรณีที่นิติบุคคลประกอบวิชาชีพผิดพลาดก่อให้เกิดความเสียหายและถูกฟ้องร้องบังคับคดีตามกฎหมาย นิติบุคคลจะมีความสามารถในการชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหาย ส่วนข้อห้ามมิให้ดำเนินการหรือประพฤติผิดจรรยาบรรณอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิศวกร ก็แสดงถึงมาตรการทางกฎหมายในการคัดกรองนิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพให้เป็นผู้มีความประพฤติดี มีการประกอบกิจการหรือประกอบวิชาชีพที่ถูกต้องตามข้อบังคับของสภาวิชาชีพวิศวกร อันเป็นการป้องกันความเสียหายในทางหนึ่ง

2.3. การควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ได้วางหลักการสำคัญในการควบคุมการประกอบวิชาชีพของบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมไว้ ดังนี้

2.3.1. ผู้ได้รับใบอนุญาตจะต้องประพฤติตนตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรมตามข้อบังคับของสภาวิศวกร²⁷ หากมีการประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้เสียหายหรือกรรมการสภาวิศวกรมีสิทธิยื่นเรื่องต่อสภาวิศวกรให้มีการตรวจสอบและลงโทษ²⁸ โดยคณะกรรมการจรรยาบรรณมีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดให้มีการตักเตือน ภาคทัณฑ์ พักใช้ใบอนุญาตฯ ไม่เกินห้าปี หรือลงโทษสูงสุดโดยการเพิกถอนใบอนุญาตฯ²⁹

โดยข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559³⁰ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมให้มีความปลอดภัยต่อบุคคลอื่นอยู่หลายประการ กล่าวโดยสรุปได้ว่าผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจะต้องประกอบวิชาชีพโดยให้ความสำคัญต่อความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพของสาธารณชน ตลอดจน

---

²⁶ ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ที่จะขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2543 ข้อ 4.

²⁷ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประกอบกับ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 มาตรา 50.

²⁸ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 51.

²⁹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 61.

³⁰ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559.

ทรัพย์สินและสิ่งแวดลอมอันเป็นสาธารณะ³¹ ประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบและระมัดระวัง³² ปฏิบัติงานตามหลักปฏิบัติและวิชาการ³³ ไม่ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเกินความสามารถและความเชี่ยวชาญที่ตนเองกระทำได้³⁴ ไม่ลงลายมือชื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในงานที่ตนไม่ได้กระทำ³⁵ ไม่โฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาการประกอบวิชาชีพเกินจริง³⁶ และต้องรักษาความลับในงานที่ตนกระทำ³⁷

แม้พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มิได้บัญญัติมาตรการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ ไว้เป็นการเฉพาะ แต่จากนิยามของ “ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม” ซึ่งมีความหมายว่า บุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจากสภาวิศวกร³⁸ ทำให้ตีความได้ว่า บทบัญญัติใดๆ ในกฎหมายนี้ที่ใช้บังคับควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของบุคคลที่โดยสภาพสามารถใช้อำนาจกับนิติบุคคลได้ย่อมใช้บังคับกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ ด้วย ดังนั้นนิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจึงตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับให้ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพที่กล่าวมาแล้ว

2.3.2. การกำหนดอายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล กฎหมายกำหนดอายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีอายุคราวละ 3 ปีนับแต่วันออกใบอนุญาต³⁹ นิติบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตฯ หากครบกำหนดระยะเวลาและประสงค์จะประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมต่อไปก็สามารถขอต่ออายุใบอนุญาตฯ ได้ โดยในระหว่างดำเนินการขอต่ออายุใบอนุญาตก็ยังสามารถประกอบ

³¹ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 5.

³² ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 7.

³³ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 8.

³⁴ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 9.

³⁵ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 10.

³⁶ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 11.

³⁷ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 15.

³⁸ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 4.

³⁹ ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2564 ข้อ 4.

วิชาชีพวิศวกรรมควบคุมต่อไปได้ จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่ต่ออายุใบอนุญาตฯ จากสภาวิศวกร⁴⁰ การกำหนดอายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล ทำให้มีการตรวจสอบถึงสถานะในการประกอบกิจการของนิติบุคคลอยู่เสมอ ซึ่งหากนิติบุคคลขาดต่ออายุใบอนุญาตฯ ก็จะมีสิทธิในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมาย

2.4. การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล และการขาดจากการเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

สาเหตุที่ทำให้บุคคลถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายไทย ได้แก่ การประพฤติผิดจรรยาบรรณ⁴¹ ซึ่งนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ และเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาย่อมตกอยู่ภายใต้ข้อบังคับดังกล่าว โดยผลของการถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ประเภทนิติบุคคล จะมีผลให้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ ของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัด กรรมการของบริษัท หรือผู้บริหารนิติบุคคล และพนักงานหรือลูกจ้างของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทหรือนิติบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำอันเป็นเหตุให้นิติบุคคลถูกเพิกถอนใบอนุญาต ถูกเพิกถอนไปด้วย⁴² ทั้งยังมีโทษห้ามบุคคลที่มีส่วนร่วมในการกระทำอันเป็นเหตุให้ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท หรือนิติบุคคลนั้นถูกเพิกถอนใบอนุญาต เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท หรือผู้บริหารของนิติบุคคล ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล ภายในระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่ถูกลงโทษเพิกถอนใบอนุญาตฯ⁴³

นอกจากการเพิกถอนใบอนุญาตฯ การสิ้นผลของใบอนุญาตฯ ของนิติบุคคลตามกฎหมายอีกประการหนึ่งคือการขาดจากการเป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจบริหารนิติบุคคล ได้แก่ หุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท สมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคล หุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการ หรือผู้มีอำนาจบริหารแต่ผู้เดียวของนิติบุคคล ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้รับใบอนุญาตให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหนังสือแจ้งต่อสภาวิศวกรภายใน 30 วันหลังจากการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง⁴⁴ เพื่อให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลให้จำนวนหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมลดน้อยลงเกินกึ่งหนึ่ง หรือผู้บริหารแต่เพียงผู้เดียวของนิติบุคคลซึ่งเข้ามาดำรงตำแหน่งแทนยังคงมีคุณสมบัติเป็นบุคคลที่ได้รับใบอนุญาต

⁴⁰ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประกอบกับ ข้อ 8 ข้อบังคับสภาวิศวกร ว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2554 มาตรา 48.

⁴¹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 61.

⁴² พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประกอบกับ ข้อ 9 ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 มาตรา 48.

⁴³ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประกอบกับ ข้อ 9 ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 มาตรา 48.

⁴⁴ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 ข้อ 6.

ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามหลักเกณฑ์การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล หากมีการฝ่าฝืนไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลให้ขาดจากการเป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม⁴⁵

การกำหนดหน้าที่และบทลงโทษในข้อนี้แสดงให้เห็นถึงความเคร่งครัดในการตรวจสอบคุณสมบัติของบุคคลผู้มีอำนาจในการดำเนินการบริหารงานนิติบุคคลให้คงคุณสมบัติที่เหมาะสมในการบริหารกิจการนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ภายใต้การกำกับดูแลของสภาวิศวกรซึ่งเป็นองค์กรวิชาชีพ และเป็นประโยชน์ในการป้องกันความเสียหายจากการปฏิบัติงานผิดพลาดของนิติบุคคล

การบังคับใช้ระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย แม้ว่าจะมีข้อดีหลายประการในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของนิติบุคคลดังความที่กล่าวมาข้างต้น แต่แท้จริงแล้วยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการที่ทำให้ไม่อาจบรรลุผลในการคุ้มครองผู้เสียหายได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 4. บทวิเคราะห์การคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายไทย

3. การคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาในต่างประเทศด้วยระบบใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม กรณีองค์กรธุรกิจเป็นผู้ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม: ศึกษากฎหมายของประเทศสิงคโปร์

ในหลายประเทศ เช่น อังกฤษ และเยอรมัน ไม่ปรากฏการขึ้นทะเบียนผู้ประกอบวิชาชีพในรูปแบบของนิติบุคคลดังเช่นของไทย อย่างไรก็ตามพบว่าในประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจซึ่งมีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนและค่อนข้างรัดกุม อันเป็นผลดีอย่างมากต่อการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพทางวิศวกรรมผิดพลาด จึงเป็นกรณีศึกษาที่มีประโยชน์และอาจนำมาประยุกต์ใช้เพื่อการปรับปรุงพัฒนากฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโดยนิติบุคคลของไทยได้ โดยการควบคุมการประกอบวิชาชีพหรือการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจในประเทศสิงคโปร์ อยู่ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2534 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมล่าสุดปี พ.ศ. 2563⁴⁶ ซึ่งวางหลักเกณฑ์การควบคุมการประกอบวิชาชีพหรือการให้บริการวิชาชีพในกรณีองค์กรธุรกิจเป็นผู้ให้บริการวิชาชีพไว้ดังนี้

⁴⁵ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 ข้อ 6.

⁴⁶ Professional Engineers Act 1991 (2020 Revised Edition) Section 15.

3.1. องค์กรธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา

พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2534 ข้อ 15(1)⁴⁷ ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาโยธา⁴⁸ หรือจัดทำหรือเตรียมแผน ร่าง ออกแบบแบบแปลน หรืองานที่มีลักษณะจำเพาะ หรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรมสาขาโยธาในประเทศสิงคโปร์ เว้นแต่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ กรณีเป็นบุคคลธรรมดาต้องมีการขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการวิชาชีพวิศวกร และต้องได้รับหนังสืออนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาวิศวกรรมโยธาเป็นรายปี ส่วนกรณีเป็นองค์กรธุรกิจต้องได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาวิศวกรรมโยธา เว้นแต่กรณีเป็นห้างหุ้นส่วนที่หุ้นส่วนทั้งหมดเป็นวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนแล้ว โดยแต่ละคนมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ยังใช้บังคับได้ตามกฎหมาย และมีคนหนึ่งหรือหลายคนในนั้นมีอำนาจในการปฏิบัติงานวิชาชีพสาขาวิศวกรรมโยธา

นอกจากนี้ยังห้ามองค์กรธุรกิจมิให้มีการให้บริการหรือเสนอให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม⁴⁹ พร้อมทั้งห้ามการโฆษณาหรือแสดงตนเป็นผู้จัดหาบริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาในสิงคโปร์⁵⁰ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในสาขานั้น หรือเป็นห้างหุ้นส่วนที่หุ้นส่วนทุกคนได้ขึ้นทะเบียนผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่สามารถใช้บังคับได้ โดยคนหนึ่งหรือหลายคนในนั้นจะต้องมีอำนาจในการประกอบวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา

การประกอบวิชาชีพวิศวกรรม การให้บริการหรือการเสนอให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาวิศวกรรมโยธาตลอดจนถึงการโฆษณาหรือการแสดงตนเป็นผู้ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาตามกฎหมายสิงคโปร์ สงวนไว้สำหรับองค์กรธุรกิจที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายตามกรณีที่กำลังกล่าวมาแล้วเท่านั้น องค์กรธุรกิจที่ฝ่าฝืนกระทำการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายมีความผิดและต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับการกระทำความผิดครั้งแรก และปรับไม่เกิน 10,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ สำหรับการกระทำความผิดซ้ำ⁵¹

มาตรการลงโทษขององค์กรธุรกิจที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโดยไม่มีใบอนุญาตฯ หรือมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายอีกประการหนึ่งก็คือการตัดสิทธิในการฟ้องร้องเรียกค่าตอบแทนการจัดหาบริการวิชาชีพวิศวกรรม⁵² องค์กรธุรกิจที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาโดยไม่มีใบอนุญาตฯ หรือมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายไม่มีสิทธิเรียกร้องหรือฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ค่าธรรมเนียม หรือค่าตอบแทนใดๆ สำหรับการบริการวิชาชีพด้านวิศวกรรมหรือสำหรับข้อเสนอบริการวิชาชีพวิศวกรรม อีกทั้งยังอาจถูกฟ้องเรียกคืนค่าตอบแทนการจัดหาบริหารวิชาชีพ

⁴⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 15(1).

⁴⁸ ในพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2534 (Professional Engineers Act 1991) ของประเทศสิงคโปร์ ข้อ 15 ห้ามการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ โดยสาขาวิชาชีพวิศวกรรมโยธาเป็นสาขาหนึ่งที่ถูกกำหนดห้ามเอาไว้ตามนิยามในข้อ 2 ของพระราชบัญญัติดังกล่าว

⁴⁹ Professional Engineers Act 1991 Section 15(8).

⁵⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 15(6).

⁵¹ Professional Engineers Act 1991 Section 15(10).

⁵² Professional Engineers Act 1991 Section 18(1).

วิศวกรรมและเงินอื่นๆ ที่ได้รับมาจากคู่กรณีได้ หากคู่กรณีไม่ทราบหรือมีเหตุสมควรเชื่อได้ว่าไม่ทราบว่าองค์กรธุรกิจกระทำการโดยไม่มีใบอนุญาตฯ หรือมิได้รับอนุญาตตามกฎหมาย⁵³

นอกจากนี้กฎหมายสิงคโปร์ยังมีบทลงโทษสำหรับบุคคลที่จงใจทำให้เกิดการลงรายการเท็จหรือการปลอมแปลงใบอนุญาตฯ ตลอดจนถึงผู้ให้ความช่วยเหลือ โดยมีระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 ดอลลาร์สิงคโปร์หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ⁵⁴

3.2. เกณฑ์การออกใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจในประเทศสิงคโปร์

เกณฑ์การออกใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของนิติบุคคลของสิงคโปร์อยู่ภายใต้ความในข้อ 30 แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ. 2534⁵⁵ โดยจำแนกตามประเภทขององค์กรธุรกิจ ดังนี้

3.2.1. กรณีบริษัทจำกัด⁵⁶ คณะกรรมการสภาวิชาชีพวิศวกรรมอาจพิจารณาออกใบอนุญาตฯ ในสาขาวิศวกรรมโยธาได้ ถ้าปรากฏว่าหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา โดยมีทุนชำระไม่ต่ำกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษาซึ่งในปัจจุบันกำหนดไว้ที่ 500,000 ดอลลาร์สิงคโปร์⁵⁷ นอกจากนี้ต้องมีข้อบังคับของบริษัทระบุว่าการส่วนใหญ่ของบริษัทจะต้องเป็นวิศวกรวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนหรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้องในสาขาวิศวกรรมโยธาซึ่งแต่ละคนมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย⁵⁸ และการทำงานด้านวิศวกรรมโยธาจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการจัดการของผู้บริหารบริษัทที่เป็นวิศวกรวิชาชีพที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา โดยได้รับอำนาจจากกรรมการบริหารของบริษัทให้มีอำนาจตัดสินใจในทางวิศวกรรมในขั้นสุดท้าย พร้อมทั้งบริษัทต้องทำประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพสำหรับการฝ่าฝืนหน้าที่วิชาชีพในการให้บริการทางวิศวกรรมอันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ การผิดพลาดหรือการละเว้น การกระทำโดยบริษัท ผู้บริหารบริษัท ผู้จัดการ เลขา หรือพนักงานบริษัทด้วย⁵⁹

⁵³ Professional Engineers Act 1991 Section 18(2).

⁵⁴ Professional Engineers Act 1991 Section 58.

⁵⁵ Professional Engineers Act 1991 Section 30.

⁵⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 30(1).

⁵⁷ Professional Engineers (Prescribed Amount of Paid-Up Capital) Notification 2005.

⁵⁸ Professional Engineers Act 1991 Section 30(9) วางหลักไว้ว่า หากมิได้กำหนดจำนวนหรือสัดส่วนกรรมการผู้บริหารไว้ให้หมายถึงกรรมการส่วนใหญ่ เว้นแต่เป็นกรณีที่รัฐมนตรีกำหนดจำนวนหรือสัดส่วนไว้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษาก็ให้เป็นไปตามนั้น

⁵⁹ Professional Engineers Act 1991 Section 30(1) ประกอบกับ Section 34 วางข้อกำหนดให้นิติบุคคลที่มีโชคนิติบุคคลประเภทไม่จำกัดความรับผิด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดต้องทำประกันภัยความรับผิดสำหรับการฝ่าฝืนหน้าที่วิชาชีพในการให้บริการทางวิศวกรรมในแต่ละสาขา (รวมถึงสาขาวิศวกรรมโยธา) อันเป็นผลโดยตรงจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ การผิดพลาดหรือการละเว้นการกระทำโดยบริษัท ผู้บริหารบริษัท

3.2.2. กรณีบริษัทไม่จำกัดความรับผิด⁶⁰ คณะกรรมการวิชาชีพวิศวกรรมอาจพิจารณาออกใบอนุญาตในสาขาวิศวกรรมโยธาได้ หากปรากฏคุณสมบัติทำนองเดียวกันกับบริษัทจำกัด กล่าวคือหนังสือบริคณห์สนธิของบริษัทระบุว่ามีวัตถุประสงค์หลักในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธา มีข้อบังคับของบริษัทระบุว่าการมีส่วนร่วมใหญ่ของบริษัท⁶¹ต้องเป็นวิศวกรวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนแล้ว หรือเป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแต่ละคนมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาที่ใช้บังคับตามกฎหมาย ประกอบกับข้อกำหนดเพิ่มเติมว่ากรรมการผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงานของบริษัท จะต้องเป็นสมาชิกของบริษัท นอกจากนี้การปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมโยธาของบริษัทจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการจัดการของผู้บริหารบริษัทซึ่งเป็นวิศวกรวิชาชีพที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้ว และมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาที่ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย โดยเป็นสมาชิกหรือเจ้าของหุ้นของบริษัทที่ได้จดทะเบียนแล้วอย่างน้อยหนึ่งหุ้น อีกทั้งได้รับอำนาจจากคณะกรรมการบริหารบริษัทให้มีอำนาจตัดสินใจทางวิชาชีพวิศวกรรมในขั้นตอนสุดท้ายในนามของบริษัทภายใต้กฎหมายและกฎข้อบังคับอื่นๆ ของบริษัท

3.2.3. กรณีห้างหุ้นส่วนที่มีได้ประกอบด้วยวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพทั้งหมด⁶² อาจได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาได้ ถ้าปรากฏว่ามีเพียงหุ้นส่วนที่เป็นวิศวกรขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรม หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเท่านั้นที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสินทรัพย์หรือผลกำไรของห้างหุ้นส่วน โดยในการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมโยธาต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการจัดการของหุ้นส่วนที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาด้วย

อนึ่ง กรณีห้างหุ้นส่วนที่มีหุ้นส่วนทั้งหมดเป็นวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพแล้ว และแต่คนมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม หากคนหนึ่งหรือหลายคนในห้างหุ้นส่วนนั้นมีอำนาจในการปฏิบัติงานวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา ห้างหุ้นส่วนนั้นก็สามารถให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธา⁶³

3.2.4. กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด⁶⁴ อาจได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาได้ หากปรากฏว่าค่าแถมของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดต่อนายทะเบียนห้างหุ้นส่วนตามพระราชบัญญัติห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด พ.ศ. 2548⁶⁵ ระบุว่าลักษณะหลักของธุรกิจเป็นการให้บริการวิชาชีพ

ผู้จัดการ เลขา หรือพนักงานบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด หุ้นส่วน ผู้จัดการ หรือลูกจ้าง กรณีเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

⁶⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 30(2).

⁶¹ Professional Engineers Act 1991 Section 30(9).

⁶² Professional Engineers Act 1991 Section 30(3).

⁶³ Professional Engineers Act 1991 Section 15(1)(e).

⁶⁴ Professional Engineers Act 1991 Section 30(4).

⁶⁵ The Limited Liability Partnerships Act 2005 Section 19(1).

วิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธา โดยหุ้นส่วนอย่างน้อยหนึ่งคนของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบต้องเป็นวิศวกรวิชาชีพที่ขึ้นทะเบียนแล้ว และมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพที่ใช้บังคับได้ตามกฎหมายในสาขาวิศวกรรมโยธา อีกทั้งกิจการของห้างในส่วนที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมโยธาจะต้องอยู่ภายใต้อำนาจการควบคุมและการจัดการของหุ้นส่วนที่เป็นวิศวกรซึ่งขึ้นทะเบียนแล้ว และมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมโยธา โดยเป็นผู้มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพในนามของห้างหุ้นส่วน ภายใต้กฎหมายและข้อบังคับของห้างหุ้นส่วน นอกจากนี้ห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบจัดให้มีการประกันภัยความรับผิดทางวิชาชีพตามกฎหมายด้วย⁶⁶

อย่างไรก็ตามแม้บริษัทและห้างหุ้นส่วนจะมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่คณะกรรมการสภาวิชาชีพก็ยังมีอำนาจดุลยพินิจที่จะปฏิเสธการออกใบอนุญาตในการให้บริการทางวิศวกรรมแก่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนได้ หากปรากฏตามความเห็นของคณะกรรมการว่าความประพฤติในอดีตของผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงานของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนั้น มีเหตุผลสมควรเชื่อได้ว่าจะทำให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วน ไม่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมภายใต้กฎหมายและความสัจสุจริต⁶⁷

3.3. การควบคุมการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม

กฎหมายสิงคโปร์ได้กำหนดมาตรการควบคุมการให้บริการวิชาชีพขององค์กรธุรกิจซึ่งได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาอยู่หลายประการ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1. การกำหนดเงื่อนไขในการให้บริการวิชาชีพขององค์กรธุรกิจต่อผู้รับบริการ

(1) บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ทุกประเภท⁶⁸ จะต้องให้บริการวิชาชีพโดยวิศวกรวิชาชีพผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาที่ให้บริการซึ่งในที่นี้ได้แก่ สาขาวิศวกรรมโยธา โดยวิศวกรโยธาต้องเป็นผู้รับผิดชอบในส่วนงานวิชาชีพวิศวกรรม ทั้งต้องมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาที่ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย และมีฐานะเป็นผู้บริหารหรือพนักงานบริษัทในกรณีที่ผู้ให้บริการเป็นบริษัท หรือมีฐานะเป็นหุ้นส่วนหรือพนักงานของห้างหุ้นส่วนในกรณีที่ผู้ให้บริการเป็นห้างหุ้นส่วนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด อย่างไรก็ตามกรณีที่ผู้ให้บริการเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด วิศวกรอาจมีต้องอยู่ในฐานะผู้บริหารหรือพนักงานของบริษัทหรือเป็นหุ้นส่วนหรือพนักงานของห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเสมอไป บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดอาจเลือกให้บริการวิชาชีพโดยวิศวกรผู้ชำนาญการพิเศษที่ได้ทำสัญญาว่าจ้างมาเพื่อให้บริการวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธาซึ่งตนให้บริการอยู่ได้

⁶⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 34.

⁶⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 30(6).

⁶⁸ Professional Engineers Act 1991 Section 31(1).

(2) ผู้ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาที่เป็นบริษัทจำกัดความรับผิดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดจะต้องมีการจัดทำประกันภัยความรับผิดของผู้ประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด⁶⁹ กล่าวคือบริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ได้รับใบอนุญาตฯ ต้องประกันภัยความรับผิดในการประกอบวิชาชีพที่เกิดขึ้นจากการดำเนินธุรกิจให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาที่เป็นผลโดยตรงจากการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ การประกอบวิชาชีพผิดพลาด หรือการละเว้นการกระทำ การโดยบริษัท ผู้บริหารบริษัท ผู้จัดการ เลขานุการ หรือพนักงาน ในกรณีเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัด และการกระทำโดยห้างหุ้นส่วนจำกัด หุ้นส่วน ผู้จัดการ หรือพนักงานห้างหุ้นส่วน ในกรณีเป็นนิติบุคคลประเภทหุ้นส่วนจำกัด

อย่างไรก็ดีสำหรับเงื่อนไขดังกล่าว กฎหมายสิงคโปร์วางหลักข้อยกเว้นให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับสภาพการณ์สังคมด้วยการสงวนสิทธิให้คณะกรรมการสภาวิชาชีพมีอำนาจดุลยพินิจในการกำหนดเงื่อนไขอื่นที่เห็นว่าเหมาะสม เพิ่มเติม หรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่มีอยู่ได้ตลอดเวลา⁷⁰

3.3.2. การกำหนดอายุของใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา โดยใบอนุญาตฯ จะมีอายุตามระยะเวลาที่ระบุในใบอนุญาต หากไม่ถูกเพิกถอนไปเสียก่อน⁷¹ ซึ่งทั่วไปจะมีอายุหนึ่งปี⁷²เมื่อใบอนุญาตฯ หมดอายุ นิติบุคคลซึ่งต้องการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาก็ต้องเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบในการขอต่ออายุใบอนุญาตฯ ซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

3.3.3. การกำหนดความรับผิดของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมต่อลูกค้าผู้รับบริการ โดยบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตฯ มีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเช่นเดียวกันกับวิศวกรบุคคลธรรมดาที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพ ในส่วนที่เกี่ยวกับความไว้วางใจ การรักษาความลับ และจริยธรรมต่อผู้รับบริการ⁷³

3.3.4. การกำหนดมาตรฐานการดำเนินธุรกิจของบุคคลผู้ควบคุมจัดการองค์กรธุรกิจประเภทบริษัทและห้างหุ้นส่วนจำกัดที่ได้รับใบอนุญาตฯ ให้ใช้มาตรฐานในการดำเนินธุรกิจให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมเช่นเดียวกันกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพของวิศวกรบุคคลธรรมดาที่ขึ้นทะเบียนวิชาชีพ⁷⁴

⁶⁹ Professional Engineers Act 1991 Section 31(2), 34.

⁷⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 31(3).

⁷¹ Professional Engineers Act 1991 Section 30(7).

⁷² 'Licensing Requirements' (Professional engineers board Singapore)

<https://www.peb.gov.sg/licensed_corporations.aspx>สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม.

⁷³ Professional Engineers Act 1991 Section 35.

⁷⁴ Professional Engineers Act 1991 Section 36.

3.4. การเพิกถอนใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม

ใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจอาจถูกเพิกถอนตามกฎหมายสิงคโปร์ได้หากปรากฏเหตุดังต่อไปนี้⁷⁵

- (1) องค์กรธุรกิจไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด
- (2) หนังสือบริคณห์สนธิหรือข้อบังคับของบริษัทได้รับการแก้ไขจนขาดคุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา
- (3) มีบุคคลที่มีวิชาชีพที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้แล้วหรือผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพที่ใช้บังคับได้ เป็นผู้มีส่วนได้ประโยชน์ในทรัพย์สินและกำไรของห้างหุ้นส่วน
- (4) ห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบขาดคุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา
- (5) ได้รับใบอนุญาตฯ มาโดยการฉ้อฉลหรือการบิดเบือนความจริง
- (6) บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดหยุดดำเนินการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในสิงคโปร์
- (7) บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดกระทำการฝ่าฝืนจรรยาบรรณหรือจริยธรรม
- (8) บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ฝ่าฝืนบทบังคับในเรื่องการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการหรือสมาชิกนิติบุคคล⁷⁶ การนำพระราชบัญญัติบริษัท พ.ศ. 2510 มาใช้⁷⁷ และการบังคับให้มีการจัดทำประกันภัยความรับผิดในวิชาชีพ สำหรับบริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัด⁷⁸ หรือเคยถูกพิพากษาว่ามีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (9) การกระทำของกรรมการผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือพนักงานของบริษัท หรือหุ้นส่วน หรือพนักงานของห้างหุ้นส่วนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด (แล้วแต่กรณี) ทำให้เห็นว่าจะไม่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาด้วยความซื่อสัตย์และซื่อตรง
- (10) บริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ปฏิเสธหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการวิชาชีพในมาตรการลงโทษขององค์กรธุรกิจโดยเห็นสมควรไม่เพิกถอนใบอนุญาต

โดยกรณีคณะกรรมการวิชาชีพเห็นว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะเพิกถอนใบอนุญาตฯ คณะกรรมการฯ อาจทำหนังสือตำหนิบริษัท ห้างหุ้นส่วน หรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด หรือมีคำสั่งปรับองค์กรธุรกิจเป็นการลงโทษในอัตราไม่เกิน 100,000 ดอลลาร์สิงคโปร์⁷⁹

⁷⁵ Professional Engineers Act 1991 Section 37.

⁷⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 32.

⁷⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 33.

⁷⁸ Professional Engineers Act 1991 Section 34.

⁷⁹ Professional Engineers Act 1991 Section 37(2).

เมื่อคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตฯ มีผลใช้บังคับองค์กรธุรกิจจะต้องหยุดการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการวิชาชีพเพื่อวัตถุประสงค์ในการเลิกกิจการ⁸⁰ แต่การอนุญาตให้มีการให้บริการวิชาชีพต่อไปไม่กระทบต่อสิทธิของบุคคลใดๆ ในการบังคับใช้สิทธิหรือการเรียกร้องต่อองค์กรธุรกิจ⁸¹

ในกรณีองค์กรธุรกิจถูกตัดสินว่ามีความผิด พนักงาน ผู้จัดการ หุ้นส่วน ผู้บริหาร หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือมีอำนาจตัดสินใจแทนองค์กรธุรกิจ หรือมีอิทธิพลต่อการดำเนินการขององค์กรธุรกิจ หรือยินยอม สมรู้ร่วมคิดให้มีการกระทำความผิดขององค์กรธุรกิจ หรือมีการกระทำในลักษณะอื่นที่เกี่ยวข้องรู้เห็นกับการกระทำขององค์กรธุรกิจ หรือแม้แต่มีเหตุควรรู้ว่าการกระทำผิดขององค์กรธุรกิจกำลังจะเกิดขึ้น และไม่ได้ดำเนินการที่เหมาะสมในการป้องกันหรือหยุดยั้งการกระทำผิดนั้น จะมีความผิดเช่นเดียวกับองค์กรธุรกิจและต้องรับผิด⁸²

4. บทวิเคราะห์การคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธา ด้วยระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายไทย และใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมตามกฎหมายสิงคโปร์

จากการศึกษาระบบกฎหมายใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของสิงคโปร์ เห็นได้ว่ามีข้อแตกต่างกันอยู่มาก โดยในกฎหมายไทยพบข้อบกพร่องหลายประการ ขณะที่กฎหมายสิงคโปร์สามารถวางหลักการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของวิศวกรโยธาได้ค่อนข้างรัดกุม ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1. ขอบเขตการปฏิบัติงานของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลตามกฎหมายไทย และองค์กรธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมตามกฎหมายสิงคโปร์

ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ของไทยให้นิยามคำว่า “ใบอนุญาต” ไว้ให้หมายถึงใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม และนิยาม “ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม” ไว้ให้หมายถึงบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจากสภาวิศวกร⁸³ การบัญญัติเช่นนี้ส่งผลให้นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ซึ่งสามารถกระทำกิจการต่างๆ ที่ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมกระทำได้ โดยกฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ได้กำหนดงานในวิชาชีพวิศวกรรมไว้ ได้แก่ งานให้คำปรึกษา คือ การให้ข้อเสนอแนะ การตรวจวินิจฉัย หรือตรวจรับรองงาน, งานวางโครงการ คือ การศึกษาวิเคราะห์วางแผนโครงการ, งานออกแบบและคำนวณ, งานควบคุมการก่อสร้างให้ถูกต้องตามรูปแบบและข้อกำหนด, งานพิจารณาตรวจสอบ คือ การค้นคว้า วิเคราะห์ ทดสอบ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ประกอบการตรวจสอบวินิจฉัยงาน และงานอำนวยความสะดวก

⁸⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 37(7)(b).

⁸¹ Professional Engineers Act 1991 Section 37(8).

⁸² Professional Engineers Act 1991 Section 59.

⁸³ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 4.

คือ การดูแลรักษางานให้ถูกต้องตามรูปแบบข้อกำหนดทางวิศวกรรม⁸⁴ ดังนั้นนิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตจึงอยู่ในสถานะของบุคคลที่สามารถกระทำงานวิชาชีพวิศวกรรมด้วยตนเองได้ทุกประการ

ขณะที่พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ.2534 ของสิงคโปร์ให้นิยามคำว่า “ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรม” ไว้ให้หมายถึงองค์กรธุรกิจที่มีคุณสมบัติได้รับใบอนุญาตตามกฎหมาย⁸⁵ ซึ่งกฎหมายได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นใบอนุญาตสำหรับการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม (a licence to supply professional engineering services)⁸⁶ สอดคล้องกับบทบัญญัติห้ามประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่ห้ามมิให้บุคคลใดประกอบวิชาชีพวิศวกรรม วาด ออกแบบ วางแผนการ หรือกระทำการใดๆ ในทางวิศวกรรม เว้นแต่เป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่ได้รับอนุญาตให้บริการทางวิศวกรรม⁸⁷ แสดงให้เห็นว่าขอบเขตงานที่นิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตจะสามารถประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้ถูกกำหนดไว้เพียงการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมเท่านั้น

กฎหมายสิงคโปร์กำหนดงานวิชาชีพวิศวกรรมทั้งหมดไว้ ได้แก่ การให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม การให้คำปรึกษา การตรวจสอบ การประเมิน การวางแผนโครง การออกแบบ หรือควบคุมดูแลการก่อสร้างหรือการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภค อาคาร หรือโครงการสาธารณะประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นโครงการของรัฐหรือเอกชน หรือโครงการที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตร่างกายอนามัยหรือทรัพย์สินของบุคคล ซึ่งต้องใช้หลักการและข้อมูลทางวิศวกรรม⁸⁸ การให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมที่อยู่ในอำนาจกระทำการขององค์กรธุรกิจจึงเป็นเพียงงานวิชาชีพวิศวกรรมส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยกฎหมายนิยามลักษณะงาน “การให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม” ไว้ว่าหมายถึงบริการให้คำปรึกษาหรือแนะนำบุคคลที่ต้องการว่าจ้างผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม⁸⁹ แสดงให้เห็นว่านิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายสิงคโปร์มีลักษณะเป็นการจัดหาแนะนำวิศวกรที่สามารถปฏิบัติงานวิศวกรรมให้มาทำงานให้กับผู้ว่าจ้าง งานของนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจอยู่ในรูปของการนำวิศวกรผู้ปฏิบัติงานวิศวกรรมโดยตรงมาทำงานให้ผู้ว่าจ้าง มิใช่การปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมด้วยตนเองโดยตรง ซึ่งเป็นจุดแตกต่างจากกฎหมายไทย

ในมุมหนึ่งอาจพิจารณาได้ว่าขอบเขตการปฏิบัติงานขององค์กรธุรกิจตามใบอนุญาตของสิงคโปร์นั้นแคบกว่าอำนาจการปฏิบัติงานของนิติบุคคลตามกฎหมายไทย แต่ในอีกแง่หนึ่ง ผู้เขียนกลับมีความเห็นว่าการกำหนดขอบเขตการทำงานขององค์กรธุรกิจตามกฎหมายสิงคโปร์ในลักษณะเช่นนี้มีความสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานวิศวกรรมมากกว่าการกำหนดให้นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในงานทุกประการด้วยตนเอง ทั้งนี้เนื่องจาก

⁸⁴ กฎกระทรวงกำหนดสาขาวิชาชีพวิศวกรรมและวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม พ.ศ. 2565 ข้อ 5.

⁸⁵ นิยาม “licensed professional engineering practice”, Professional Engineers Act 1991 Section 2.

⁸⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 30.

⁸⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 15(1)(d).

⁸⁸ นิยาม “Professional engineering work”, Professional Engineers Act 1991 Section 2.

⁸⁹ นิยาม “Professional engineering services”, Professional Engineers Act 1991 Section 2.

ในการปฏิบัติงานวิศวกรรมในส่วนอื่นๆ เช่น การออกแบบ การควบคุมงาน การปฏิบัติงานตามจริงล้วนต้องทำโดยบุคคลธรรมดา ดังจะเห็นได้จากการลงนามในแบบแปลนที่ยื่นขออนุญาตก่อสร้างต่อรัฐนี้ กฎหมายสิงคโปร์กำหนดให้วิศวกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ได้ขึ้นทะเบียนแล้วและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพเท่านั้นที่มีอำนาจเป็นผู้ลงนาม⁹⁰ เช่นเดียวกับทางปฏิบัติของไทยที่มีการกำหนดให้บุคคลธรรมดาเป็นผู้ลงนามในแบบรายการขออนุญาตก่อสร้างที่ยื่นต่อทางราชการ บุคคลผู้ลงนามดังกล่าวมีฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพเองโดยตรงและต้องรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของตนเอง การที่จะพิจารณาว่าการกระทำของบุคคลธรรมดาเป็นการกระทำของนิติบุคคลตามหลักกฎหมายไทยจำเป็นต้องอาศัยหลักในเรื่องผู้แทนในการแสดงเจตนาของนิติบุคคล หรือหลักกฎหมายตัวแทนเข้ามาปรับใช้พิจารณาการกระทำของนิติบุคคล ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการปฏิบัติงานวิชาชีพของบุคคลธรรมดาก็อาจมิใช่การกระทำของนิติบุคคล การกำหนดขอบเขตงานวิชาชีพวิศวกรรมของนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจตามหลักกฎหมายสิงคโปร์ให้มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่างหากออกไปจากบุคคลธรรมดาในฐานะผู้ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม จึงสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงและมีความเหมาะสมในการปรับใช้พิจารณาความรับผิดชอบของนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจมากกว่าการอาศัยการกระทำของบุคคลธรรมดาเป็นเครื่องอนุมานความรับผิดชอบของนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจ

4.2. การกำหนดสถานะทางกฎหมายของนิติบุคคลที่ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของไทย และองค์กรทางธุรกิจที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของสิงคโปร์

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ของไทยได้นิยาม “ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม” ให้หมายถึงบุคคลซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจากสภาวิศวกร⁹¹ ซึ่งมีทั้งกรณีเป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล⁹² ดังนั้นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ จึงได้รับการรับรองโดยกฎหมายให้เป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้วยตนเองโดยตรง และต้องรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพผิดพลาดหรือความประมาทเลินเล่อทางวิชาชีพจากการกระทำของตนเองเป็นจำเลยแรก สถานะทางกฎหมายของนิติบุคคลเช่นนี้ส่งผลดีต่อผู้เสียหายให้ได้รับโอกาสในการได้รับการเยียวยาความเสียหายมากขึ้น เนื่องจากนิติบุคคลมักมีสินทรัพย์ในการดำเนินธุรกิจมากกว่าบุคคลธรรมดาเพียงคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ทำให้มีความสามารถในการเยียวยาความเสียหายมากกว่าการเยียวยาความเสียหายโดยบุคคลธรรมดา

อย่างไรก็ตาม ความที่กล่าวมานี้ยังเป็นเพียงแนวคิดทางกฎหมาย ในทางปฏิบัติไม่พบว่ามีการเรียกร้องหรือปรับใช้ให้นิติบุคคลมีความรับผิดชอบในฐานะผู้ประกอบวิชาชีพด้วยตนเอง คำพิพากษาศาลที่ผ่านมามีปรากฏเพียงการตัดสินความผิดของผู้ประกอบวิชาชีพที่เป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากแบบเอกสารการขออนุญาตก่อสร้าง

⁹⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 15(3).

⁹¹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 4.

⁹² พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49.

ของทางราชการ⁹³และแบบแปลนก่อสร้าง⁹⁴ ล้วนกำหนดให้วิศวกรบุคคลธรรมดาเป็นผู้ลงนามแสดงความรับผิดชอบ ในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพ มิได้เปิดช่องให้นิติบุคคลอยู่ในฐานะที่จะลงนามในฐานะผู้ประกอบการวิชาชีพได้ จึงทำให้ในทางปฏิบัติได้มีการมองว่านิติบุคคลเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพด้วยตนเองโดยตรง มีเพียงบุคคลธรรมดาซึ่งเกี่ยวข้องกับนิติบุคคลเท่านั้นที่เป็นผู้กระทำการด้วยตนเอง การฟ้องร้องให้นิติบุคคลรับผิดชอบจึงเป็นการเรียกร้องในฐานะคู่สัญญากับผู้เสียหายตามฐานความผิดเรื่องสัญญา ซึ่งหากไม่พบว่านิติบุคคลมีการกระทำที่บ่งชี้ว่าเป็นการผิดหน้าที่ตามสัญญา หรือมิได้อยู่ในฐานะเป็นคู่สัญญากับผู้เสียหายโดยตรง นิติบุคคลก็ไม่ต้องรับผิดชอบตามสัญญา หรือแม้จะมีการเรียกร้องแก่นิติบุคคลในฐานะละเมิดก็เป็นเพียงการเรียกร้องในฐานะที่นิติบุคคลเป็นนายจ้างหรือผู้ว่าจ้างของวิศวกรบุคคลธรรมดาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพผิดพลาดโดยประมาทเลินเล่อก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น มิใช่ในฐานะผู้กระทำความผิดโดยตรง และหากเป็นกรณีที่ไม่พบว่านายจ้างหรือผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย นิติบุคคลก็จะหลุดพ้นความรับผิด แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องในการบูรณาการกฎหมายกับแนวทางปฏิบัติในการให้นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพด้วยตนเองโดยตรงและมีความรับผิดชอบเป็นจำเลยแรก

อย่างไรก็ดีแนวคิดทางกฎหมายในการให้นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบการวิชาชีพและต้องรับผิดชอบเป็นจำเลยแรกนั้น ยังมีข้อพิจารณาอยู่ว่าเป็นแนวทางที่ถูกต้องหรือไม่ เนื่องจากพบว่ามีความเสี่ยงสะท้อนจากผู้เสียหายถึงความไม่มั่นใจในการได้รับการชดเชยความเสียหายในการประกอบวิชาชีพผิดพลาดหลังจากการก่อสร้างเสร็จสิ้น ด้วยเหตุผลความกังวลถึงความคงอยู่ของนิติบุคคลที่อาจสิ้นสุดลงด้วยการเลิกกิจการหลังจากการก่อสร้างเสร็จสิ้น⁹⁵ ทำให้ไม่มีตัวบุคคลที่จะเรียกให้รับผิดชอบได้ต่อไป แตกต่างจากการให้บุคคลธรรมดารับผิดชอบที่ย่อมปรากฏตัวตนอยู่แน่นอนตราบช่วยอายุขัยของมนุษย์ไม่ว่าการก่อสร้างจะเสร็จสิ้นลงนานเพียงใด

ในทำนองเดียวกันองค์กรทางธุรกิจที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในประเทศสิงคโปร์ก็มีความรับผิดชอบในฐานะจำเลยแรกเช่นเดียวกัน หากแต่พระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ.2534 ของสิงคโปร์ได้กำหนดการกระทำที่องค์กรธุรกิจต้องรับผิดชอบผ่านการกำหนดขอบเขตการประกอบวิชาชีพที่องค์กรทางธุรกิจของสิงคโปร์สามารถทำได้ตามกฎหมายไว้อย่างชัดเจน (ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 4.1.) ทำให้เมื่อเกิดการกระทำโดยความบกพร่องขององค์กรธุรกิจในการให้บริการวิชาชีพจึงมีความชัดเจนในการกำหนดตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดบทลงโทษขององค์กรธุรกิจไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งง่ายต่อผู้เสียหายในการเรียกร้องให้องค์กรธุรกิจรับผิดชอบ (รายละเอียดจะได้กล่าวต่อไปในข้อ 4.3.) ส่งผลให้กฎหมายสิงคโปร์สามารถอำนวยความสะดวกต่อผู้เสียหายในการฟ้องร้องคดีได้มากกว่ากฎหมายไทย แม้ว่าองค์กรธุรกิจของสิงคโปร์จะมีฐานะเป็นจำเลยแรกเช่นเดียวกันกับนิติบุคคลของไทยก็ตาม

⁹³ เทศบาลนครนนทบุรี, แบบฟอร์มอนุญาตเกี่ยวกับอาคาร เทศบาลนครนนทบุรี <https://nakornnont.go.th/news_form2> สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566.

⁹⁴ กรมโยธาธิการและผังเมือง, แบบแปลนก่อสร้าง กรมโยธาธิการและผังเมือง <<https://office.dpt.go.th/construction/th/>> สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566.

⁹⁵ สัมภาษณ์ สุชาภัสร์ สังข์เกษม, ผู้จัดการโครงการฝ่ายการตลาดและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (อาคารชุด) กลุ่มสมหวังกรุ๊ป (ห้างหุ้นส่วนจำกัดสมหวังเพอร์เฟคโฮม, 2 มิถุนายน 2563).

4.3. การกำหนดให้นิติบุคคลต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของ ไทย และการกำหนดให้องค์กรธุรกิจต้องมีใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของสิงคโปร์

พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ตราขึ้นเพื่อการควบคุมกลั่นกรองความรู้ความสามารถของผู้ประกอบวิชาชีพและติดตามดูแลการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม โดยมีเจตนารมณ์ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนจากการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม⁹⁶ บุคคลที่ไม่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจึงต้องห้ามมิให้ประกอบวิชาชีพควบคุม⁹⁷ หรือแสดงตนว่าเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม⁹⁸ ตามความแห่งพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ.2542 อย่างไรก็ตามกฎหมายมิได้กำหนดความผิดและโทษของนิติบุคคลแยกเป็นการเฉพาะ ความผิดและโทษจะกำหนดไว้สำหรับบุคคลธรรมดาเป็นหลัก และอาศัยการใช้การตีความให้ครอบคลุมถึงกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพ⁹⁹ ทำให้การปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับใบอนุญาตในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลขาดความชัดเจนและก่อให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนแก่บุคคลทั่วไปในบางกรณี อาทิ ในการสัมมนาของสภาวิศวกรคราวหนึ่ง¹⁰⁰ปรากฏคำถามจากตัวแทนนิติบุคคลผู้เข้าร่วมงานสัมมนาน่าว่านิติบุคคลจำต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมเสมอไปหรือไม่ และจะเป็นการผิดกฎหมายหรือไม่หากไม่มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล เนื่องจากในทางปฏิบัติไม่มีการบังคับใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพนิติบุคคลกับการปฏิบัติงานวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นการลงชื่อในเอกสารขออนุญาตก่อสร้างกับทางราชการ หรืออื่นๆ ยกเว้นเพียงกรณีการทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้างกับภาครัฐเท่านั้นที่มีการกำหนดคุณสมบัตินิติบุคคลผู้ให้บริการงานจ้างออกแบบหรือควบคุมการก่อสร้างให้ต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล¹⁰¹ อีกทั้งยังไม่เคยมีกรณีตัวอย่างที่ผู้ประกอบวิชาชีพประเภทนิติบุคคลถูกร้องเรียนหรือลงโทษจากสภาวิชาชีพเนื่องด้วยการประกอบวิชาชีพโดยมิได้รับใบอนุญาตฯ เลย

การละเลยในข้อนี้ถูกสะท้อนผ่านข้อมูลสถิติการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล โดยในปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2564) มีการขอรับใบอนุญาตฯ ประเภทนิติบุคคลเพียง 335 ใบ และมีการต่ออายุใบอนุญาตฯเพียง 1,061 ใบ¹⁰²เท่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจรับจ้างก่อสร้างหรือประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่จดทะเบียนใหม่ต่อกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวง

⁹⁶ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

⁹⁷ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 45.

⁹⁸ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 47.

⁹⁹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 71 และมาตรา 72 ประกอบกับมาตรา 74.

¹⁰⁰ ผู้แทนภาคธุรกิจผู้เข้าร่วมสัมมนา, ‘กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล’ (สัมมนา, อิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี, 2 พฤศจิกายน 2561).

¹⁰¹ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 87.

¹⁰² สภาวิศวกร, รายงานประจำปี 2564 <<https://coe.or.th/annualreport/>> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.

พาณิชย์ในปี พ.ศ. 2564 ซึ่งมีจำนวนถึง 7,029 ราย¹⁰³ และมีจำนวนธุรกิจที่จดทะเบียนไปแล้วก่อนหน้าและยังคงดำเนินกิจการอยู่จนถึงปัจจุบันถึง 70,602 ราย¹⁰⁴ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่ายังมีนิติบุคคลที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโยธาหรือการรับจ้างก่อสร้างส่วนใหญ่ไม่ได้มีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล

สำหรับประเทศสิงคโปร์มีบทห้ามทำนองเดียวกันกับไทย กล่าวคือกฎหมายห้ามมิให้มีการให้บริการหรือเสนอให้บริการทางวิชาชีพวิศวกรรม และการโฆษณาหรือการแสดงตนเป็นผู้จัดหาบริการวิชาชีพวิศวกรรมโดยบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมตามกฎหมาย¹⁰⁵ โดยระบุห้ามในกรณีที่ต้องชำระค่าธรรมเนียมหรือค่าธรรมเนียมวิชาชีพวิศวกรรมไว้อย่างชัดเจนโดยมีต้องอาศัยการอนุমানหรือตีความ ทั้งกรณีที่เป็นบริษัท บริษัทจำกัดความรับผิด ห้างหุ้นส่วน และห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ซึ่งต้องได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม¹⁰⁶ และกรณีที่เป็นห้างหุ้นส่วนที่หุ้นส่วนทั้งหมดเป็นวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม โดยคนหนึ่งหรือหลายคนในนั้นมีอำนาจในการปฏิบัติงานวิชาชีพในสาขาโยธาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำกรของห้างหุ้นส่วน ซึ่งไม่จำเป็นต้องได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม¹⁰⁷ พร้อมทั้งกำหนดโทษกรณีองค์กรธุรกิจเป็นผู้กระทำความผิดไว้โดยเฉพาะ¹⁰⁸

การบัญญัติถึงความผิดและโทษของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่เป็นองค์กรธุรกิจแตกต่างหากจากผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมที่เป็นบุคคลธรรมดาของสิงคโปร์นี้ส่งผลให้การปรับใช้กฎหมายกับองค์กรธุรกิจสามารถกระทำได้ง่ายเนื่องจากมีบทบัญญัติไว้ชัดเจน ต่างจากบทบัญญัติของไทยที่มีการอนุโลมใช้ร่วมกันระหว่างผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นนิติบุคคลและบุคคลธรรมดา จึงอาจทำให้เกิดความสับสนในการปรับใช้ดังตัวอย่างที่กล่าวมาแล้ว

สังเกตว่าในกรณีองค์กรธุรกิจที่เป็นห้างหุ้นส่วนหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดนี้ไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายสิงคโปร์หรือไม่ และไม่ว่าจะมีหรือไม่มีใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมก็ล้วนแล้วแต่ตกอยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติวิชาชีพวิศวกรรม พ.ศ.2534 ทั้งสิ้น ทำให้ประเทศสิงคโปร์ไม่มีช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมกับกรณีห้างหุ้นส่วนที่ไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคลแตกต่างจากกฎหมายไทยที่พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มิได้ครอบคลุมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน

¹⁰³ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล 2564 <https://www.dbd.go.th/download/document_file/Statistic/2564/H26/H26_2021.pdf> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.

¹⁰⁴ เพิ่งอ้าง.

¹⁰⁵ Professional Engineers Act 1991 Section 15(6), (8).

¹⁰⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 15 (1)(d).

¹⁰⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 15 (1)(e).

¹⁰⁸ Professional Engineers Act 1991 Section 15(10).

ซึ่งไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล¹⁰⁹ องค์กรธุรกิจดังกล่าวจึงไม่อาจขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคล และไม่ตกอยู่ภายใต้การบังคับควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของผู้ได้รับใบอนุญาตฯ ทำให้เกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม

4.4. เกณฑ์การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของสิงคโปร์

วัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ประการหนึ่งคือการคุ้มครองความรู้ความสามารถของผู้ปฏิบัติงานวิศวกรรมเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน¹¹⁰ จึงมีการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมไว้อย่างเข้มงวด อย่างไรก็ตามการกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ในการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่มาก กล่าวคือแม้จะมีการกำหนดคุณสมบัตินิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตฯ ให้ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนกรรมการของบริษัท หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคลจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง หรือหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วน กรรมการ ผู้จัดการของบริษัท หรือผู้มีอำนาจบริหารแต่ผู้เดียวของนิติบุคคลเป็นผู้ซึ่งได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม¹¹¹ อันเป็นการคุ้มครองให้นิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตฯ ต้องอยู่ภายใต้การบริหารของบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางวิศวกรรมจนได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม แต่ก็มีได้มีการกำหนดให้ผู้บริหารนิติบุคคลดังกล่าวต้องเป็นผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาวิชาเดียวกันกับประเภทกิจการที่นิติบุคคลดำเนินการอยู่ หรือต้องสอดคล้องกันกับวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล ดังนั้นผู้บริหารของนิติบุคคลจึงอาจได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจการของนิติบุคคลได้ เช่น นิติบุคคล ก. มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการก่อสร้างซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาวิศวกรรมโยธา แต่นาย ข. ผู้มีอำนาจบริหารแต่เพียงผู้เดียวของนิติบุคคลดังกล่าวกลับได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมสาขาวิศวกรรมเหมืองแร่ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบกิจการวิชาชีพวิศวกรรมโยธาของนิติบุคคล เป็นต้น ทำให้ผู้มีอำนาจบริหารนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพฯ อาจมิได้มีความรู้ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงในการควบคุมดูแลการดำเนินกิจการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา โดยเฉพาะในกรณีที่นิติบุคคลถูกบริหารโดยผู้มีอำนาจบริหารแต่ผู้เดียว และยังไม่อาจบรรลุวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองความรู้ความสามารถของนิติบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพได้

สำหรับกฎหมายสิงคโปร์การวางหลักเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติขององค์กรธุรกิจที่จะได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมค่อนข้างรัดกุมกว่ากฎหมายไทยมาก โดยกรณีเป็นบริษัทจะพิจารณาวัตถุประสงค์หลักของธุรกิจตามหนังสือบริคณห์สนธิเป็นลำดับแรก บริษัทจะต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาที่ประกอบกิจการ ทั้งยังต้องมีผู้บริหารและผู้มีอำนาจตัดสินใจขั้นสุดท้ายของบริษัทเป็นวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการวิชาชีพและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ

¹⁰⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1015.

¹¹⁰ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ.

¹¹¹ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49.

กิจการของบริษัท¹¹² นั่นคือบริษัทที่จะให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาได้จะต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธา และมีผู้บริหารที่ขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา¹¹³ อันเป็นหลักประกันว่าจะมีบุคคลผู้ชำนาญการในวิชาชีพวิศวกรรมสาขาวิศวกรรมโยธาในการควบคุมดูแลการดำเนินการของบริษัท ทั้งนี้การวางหลักเกณฑ์คัดกรองคุณสมบัติของผู้ได้รับใบอนุญาตฯ ในทำนองเดียวกันนี้ปรากฏใช้กับกรณีห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบ¹¹⁴

นอกจากนี้กฎหมายสิงคโปร์ยังวางหลักเกณฑ์การคัดกรองคุณสมบัติขององค์กรธุรกิจที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมประเภทห้างหุ้นส่วนซึ่งมิใช่ห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเอาไว้ด้วย โดยกรณีที่หุ้นส่วนทั้งหมดของห้างเป็นวิศวกรขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ห้างนั้นสามารถให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมได้โดยมิต้องขอรับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม เพียงแต่หุ้นส่วนอย่างน้อยคนหนึ่งต้องมีอำนาจในการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาที่ห้างหุ้นส่วนให้บริการวิชาชีพ¹¹⁵ ซึ่งเป็นการกำหนดอย่างชัดเจนให้ต้องมีบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิศวกรรมสาขาที่ให้บริการวิชาชีพอยู่ในห้างหุ้นส่วนนั้น ในที่นี้ก็คือต้องมีวิศวกรโยธาที่ได้รับหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพอยู่ในห้างหุ้นส่วนที่ให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมโยธา อย่างไรก็ตามการกำหนดสัดส่วนของผู้มีวิชาชีพในสาขาวิชานั้นๆ เพียงอย่างน้อยหนึ่งคนในห้างหุ้นส่วนก็เป็นข้อที่น่าพิจารณาว่าจะเพียงพอหรือไม่ในการคัดกรองความรู้ความสามารถของผู้บริหารจัดการห้างหุ้นส่วนในกรณีที่มีหุ้นส่วนเป็นจำนวนมาก

ส่วนในกรณีห้างหุ้นส่วนที่ไม่ได้ประกอบด้วยวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมดต้องขอรับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม ก็มีหลักเกณฑ์กำกับให้การบริหารธุรกิจในส่วนงานวิศวกรรมโยธาจะต้องอยู่ภายใต้การจัดการของหุ้นส่วนที่เป็นวิศวกรที่ขึ้นทะเบียนต่อคณะกรรมการวิชาชีพและอำนาจตามหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา¹¹⁶ อันเป็นการควบคุมให้ห้างหุ้นส่วนต้องดำเนินกิจการในส่วนงานวิศวกรรมโยธาโดยบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญทางวิศวกรรมสาขาโยธาอย่างมีอภิมอภิมวลได้ แม้ว่าห้างจะประกอบด้วยหุ้นส่วนอื่นที่ไม่ได้มีความรู้ทางวิศวกรรมก็ตาม

จากข้อที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่ากฎหมายสิงคโปร์มีการวางหลักเกณฑ์ในการคัดกรองความรู้ความสามารถขององค์กรธุรกิจที่ขอรับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสาขาโยธาไว้อย่างรัดกุม โดยอาศัยกลไกการควบคุมวัตถุประสงค์หลักขององค์กรธุรกิจ และการกำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารกิจการให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการให้บริการวิชาชีพในสาขาวิศวกรรมโยธา โดยบุคคลทั่วไปสามารถตรวจสอบความรู้ความเชี่ยวชาญของวิศวกรหรือองค์กรธุรกิจที่ขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการวิชาชีพได้ผ่านทางฐานข้อมูลออนไลน์บนเว็บไซต์ของคณะกรรมการ

¹¹² Professional Engineers Act 1991 Section 30(1), Section 30(2).

¹¹³ 'Common Queries' (Professional engineers board Singapore)

<https://www.peb.gov.sg/lc_commonqueries.aspx#> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566

¹¹⁴ Professional Engineers Act 1991 Section 30(4).

¹¹⁵ Professional Engineers Act 1991 Section 15(1)(e).

¹¹⁶ Professional Engineers Act 1991 Section 30(3).

วิชาชีพ สิงคโปร์¹¹⁷ โดยจะมีการระบุสาขาวิชาชีพวิศวกรรมที่ขึ้นทะเบียนไว้อย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสำหรับวิศวกรซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาเพื่อการพิจารณาคุณสมบัติของผู้บริหาร และใบอนุญาตให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมสำหรับองค์กรธุรกิจ ซึ่งแตกต่างจากไทยที่มีเพียงการจำแนกสาขาวิศวกรรมสำหรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพประเภทบุคคลธรรมดาเท่านั้น ขณะที่ใบอนุญาตฯ ประเภทนิติบุคคลจะไม่มีการระบุสาขาวิชา เป็นข้อเสียเปรียบต่อบุคคลผู้เข้าทำสัญญากับนิติบุคคลในการตรวจสอบความรู้ความเชี่ยวชาญของนิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพที่ตนเข้าทำสัญญาด้วย

นอกจากหลักเกณฑ์ในการคัดกรองความรู้ความสามารถของบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตฯ แล้ว กฎหมายยังได้วางหลักเกณฑ์อีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการรับรองตัวบุคคล ความมั่นคง หรือฐานะทางการเงินของนิติบุคคลหรือองค์กรธุรกิจที่ต้องรับผิดชอบหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาด เพื่อประโยชน์ในการชดเชยเยียวยาความเสียหาย โดยในพระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 ของไทยวางหลักให้นิติบุคคลที่จะขอรับใบอนุญาตฯ ต้องมีสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในราชอาณาจักร¹¹⁸ อันเป็นหลักประกันว่าจะมีตัวบุคคลที่มีภูมิลำเนา¹¹⁹ และทรัพย์สินในประเทศไทยให้เรียกชำระค่าสินไหมทดแทน ขณะที่กฎหมายสิงคโปร์ได้วางหลักเรื่องทุนชำระของบริษัท¹²⁰ การให้หุ้นส่วนที่เป็นวิศวกรขึ้นทะเบียนและมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรม หรือผู้เชี่ยวชาญที่มีหนังสือรับรองการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเท่านั้นที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในสินทรัพย์ทุนหรือผลกำไรของห้างหุ้นส่วน¹²¹ และการให้จัดทำประกันภัยภาคบังคับ¹²² คุ้มครองความรับผิดในการประกอบวิชาชีพ ในกรณีที่ต้องชำระธุรกิจเป็นบริษัท จำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดซึ่งสมาชิกบริษัทหรือหุ้นส่วนแต่ละคนมีความรับผิดอย่างจำกัด เพื่อเป็นข้อรับรองว่าบริษัทจะมีทรัพย์สินในการชำระค่าสินไหมทดแทนจำนวนหนึ่ง หรือห้างหุ้นส่วนจะมีบุคคลผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินและผลกำไรของห้างเป็นผู้รับผิดชอบ แล้วแต่กรณี และผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายในเบื้องต้นตามวงเงินประกันภัยจากบริษัทผู้รับประกันภัยอย่างแน่นอน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเยียวยาความเสียหายต่อผู้ได้รับผลร้ายจากการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมอย่างมาก

4.5. การควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมของนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และการควบคุมการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจที่ได้รับใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมของสิงคโปร์

ตามกฎหมายไทยมีการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมของบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมในสองเรื่องหลักๆ คือ การปฏิบัติตามจรรยาบรรณ และการตรวจสอบคุณสมบัติเพื่อต่ออายุ

¹¹⁷ 'Directory of Licensed Corporations and Partnerships' (Professional engineers board Singapore) < [https:// www.peb.gov.sg/pe_general_lclist.aspx](https://www.peb.gov.sg/pe_general_lclist.aspx)> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.

¹¹⁸ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 49.

¹¹⁹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 68.

¹²⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 30(1)(b).

¹²¹ Professional Engineers Act 1991 Section 30(3)(a).

¹²² Professional Engineers Act 1991 Section 30(1)(e), (4)(e), Section 34.

ใบอนุญาต โดยในเรื่องของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณจะใช้บังคับกับทั้งกรณีการประกอบวิชาชีพของวิศวกรรมควบคุมของบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ซึ่งเป็นการบัญญัติโดยรวม ดังนั้นในการปรับใช้เกี่ยวกับการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพสำหรับนิติบุคคลในบางกรณีจึงไม่อาจบังคับได้โดยสภาพทางปฏิบัติ เช่น การไม่ลงลายมือชื่อเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในงานที่ตนไม่ได้กระทำ¹²³ ซึ่งนิติบุคคลจะไม่มีกรลงลายมือชื่อในงานวิศวกรรมที่ตนรับผิดชอบอันเป็นไปตามแบบปฏิบัติของทางราชการ และอาจก่อให้เกิดข้อสงสัยในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกระทำบางประการ เช่น การไม่ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมเกินความสามารถและความเชี่ยวชาญที่ตนเองกระทำได้¹²⁴ มีข้อพิจารณาอยู่ว่าการกระทำของนิติบุคคลประการใดจึงจะเรียกได้ว่าเป็นการประกอบวิชาชีพเกินความสามารถและความเชี่ยวชาญของนิติบุคคล ควรใช้หลักเกณฑ์เช่นไรในการตัดสิน เนื่องจากใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลมิได้มีการแบ่งแยกสาขาวิชาวิศวกรรมที่ได้รับใบอนุญาต ทั้งยังไม่มีกำหนดระดับความสามารถในการปฏิบัติงานของนิติบุคคลตามลักษณะหรือขนาดของงานวิศวกรรม แตกต่างจากการพิจารณาการปฏิบัติงานของบุคคลธรรมดาที่มีการแยกสาขาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามสาขาวิศวกรรม และมีระดับใบอนุญาตแยกตามระดับความรู้ความเชี่ยวชาญ¹²⁵ ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ได้ว่าวิศวกรบุคคลธรรมดานั้นได้ปฏิบัติงานเกินกว่าความรู้ความเชี่ยวชาญของตนเองหรือไม่

นอกจากนี้จรรยาบรรณวิชาชีพบางประการยังมีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น การกำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมจะต้องประกอบวิชาชีพโดยให้ความสำคัญต่อความปลอดภัย สุขอนามัย และสวัสดิภาพของสาธารณชน ตลอดจนทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อมอันเป็นสาธารณะ¹²⁶ หรือต้องประกอบวิชาชีพด้วยความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบและระมัดระวัง¹²⁷ ซึ่งต้องอาศัยการตีความว่าการกระทำอย่างไรบ้างจะอยู่ในขอบข่ายการกระทำดังกล่าว โดยในกรณีที่นิติบุคคลเป็นผู้ประกอบวิชาชีพยังไม่ปรากฏตัวอย่างว่าการกระทำในลักษณะใดจะเป็นการกระทำดังกล่าว

¹²³ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 10.

¹²⁴ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 9.

¹²⁵ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 46 ประกอบกับข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมแต่ละระดับ สาขาวิศวกรรมโยธา พ.ศ. 2551.

¹²⁶ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 5.

¹²⁷ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิศวกรรม และการประพฤตินิติจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ พ.ศ. 2559 ข้อ 7.

ขณะที่กฎหมายสิงคโปร์มีการควบคุมการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมสำหรับองค์กรธุรกิจซึ่งรวมถึงนิติบุคคลไว้เป็นรูปธรรม ด้วยการกำหนดผ่านเงื่อนไขใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมให้องค์กรธุรกิจต้องให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิศวกรรมโยธาโดยวิศวกรโยธาเท่านั้น¹²⁸ ทั้งยังมีข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการรักษาความลับและจริยธรรมวิชาชีพขององค์กรธุรกิจให้เป็นไปเช่นเดียวกันกับบุคคลธรรมดา¹²⁹ และมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรธุรกิจให้ต้องบริหารจัดการองค์กรธุรกิจเสมือนหนึ่งการทำงานของตนอย่างชัดเจน¹³⁰ แสดงให้เห็นถึงความชัดเจนในการวางหลักการในการควบคุมการให้บริการของนิติบุคคลผู้ให้บริการวิชาชีพเป็นการเฉพาะ ซึ่งส่งผลดีให้สามารถนำไปใช้ในการพิจารณาการกระทำขององค์กรธุรกิจได้โดยง่าย

สำหรับการควบคุมตรวจสอบความสามารถของนิติบุคคลด้วยระบบการต่ออายุใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยมีการกำหนดให้มีการต่ออายุใบอนุญาตฯ ทุกๆ 3 ปี ทำให้มีข้อดีในแง่ของการตรวจสอบสถานะการดำเนินงานและคุณสมบัติของนิติบุคคลหลังจากการได้รับใบอนุญาตฯ ซึ่งคล้ายคลึงกันกับกฎหมายสิงคโปร์ที่มีการกำหนดอายุใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม¹³¹ และต้องต่ออายุใบอนุญาตตามกำหนดระยะเวลา 1 ปีปฏิทิน¹³² เดิมทีการกำหนดอายุใบอนุญาตฯ ของไทยก็กำหนดไว้เพียงหนึ่งปีปฏิทินเท่านั้น แต่ประสบปัญหาจากผู้ประกอบการว่าเป็นการสร้างภาระในการดำเนินการทางเอกสาร และทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานก่อสร้างเนื่องจากโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่หลายโครงการมีระยะเวลาในการก่อสร้างมากกว่า 1 ปี¹³³ จึงมีการแก้ไขปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและสะดวกในการทำงานของภาคธุรกิจมากขึ้น ซึ่งในข้อนี้เห็นว่าอำนาจประโยชน์ต่อภาคธุรกิจเป็นอย่างดี ทั้งยังเป็นการคุ้มครองบุคคลผู้ว่าจ้างก่อสร้างให้ได้รับบริการวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

4.6. การเพิกถอนหรือขาดจากการเป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย และการเพิกถอนใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรมขององค์กรธุรกิจของสิงคโปร์

การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยมีสาเหตุมาจากการประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ¹³⁴ ซึ่งปัจจุบันยังมีความคลุมเครืออยู่หลายประการในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของนิติบุคคลดังกล่าวมาแล้ว ขณะที่การขาดจากการเป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ ซึ่งมีสาเหตุจากการมิได้แจ้งการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วน กรรมการของบริษัท หรือสมาชิกในคณะผู้บริหารของนิติบุคคล

¹²⁸ Professional Engineers Act 1991 Section 31(1).

¹²⁹ Professional Engineers Act 1991 Section 35.

¹³⁰ Professional Engineers Act 1991 Section 36.

¹³¹ Professional Engineers Act 1991 Section 31(7).

¹³² 'Licensing Requirements' (n 72).

¹³³ มานิตย์ กู้ธนพัฒน์, กรรมการสภาวิศวกร สมัยที่ 6 และ 7, 'ประโยชน์ของการมีใบอนุญาตนิติบุคคล' (เสวนา, สิทธิประโยชน์ของใบอนุญาตนิติบุคคล, ห้องเพชรไพรินทร์ โรงแรมวินด์เซอร์ สวีทฯ ซอยสุขุมวิท 20, 27 สิงหาคม 2562).

¹³⁴ พระราชบัญญัติวิศวกร พ.ศ. 2542 มาตรา 61.

ต่อสภาวิศวกรภายใน 30 วันนับแต่มีการเปลี่ยนแปลง¹³⁵ ได้ก่อให้เกิดข้อกังวลต่อคู่สัญญาผู้ว่าจ้างนิติบุคคลและ นิติบุคคลผู้รับจ้างว่า หากเป็นกรณีที่สัญญาได้มีการกำหนดคุณสมบัติในการจ้างให้นิติบุคคลผู้รับจ้างก่อสร้างต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประเภทนิติบุคคล แล้วนิติบุคคลเกิดขาดจากการเป็นนิติบุคคลผู้ได้รับใบอนุญาตฯ ภายหลังจากการทำสัญญา หรือขณะมีการดำเนินการก่อสร้างอยู่ จะก่อให้เกิดผลตามกฎหมายอย่างไรต่อไป¹³⁶ ซึ่งกฎหมายมิได้ระบุผลในส่วนนี้เอาไว้เลย ทำให้เกิดเป็นข้อขัดข้องในทางปฏิบัติตามมาจากผลของกฎหมาย

เมื่อพิจารณาจากกฎหมายสิงคโปร์ในเรื่องการเพิกถอนใบอนุญาตในการให้บริการวิชาชีพวิศวกรรม¹³⁷ ได้กำหนดสาเหตุการเพิกถอนใบอนุญาตฯ ไว้ในทำนองเดียวกันกับกฎหมายไทย กล่าวคือเป็นเหตุจากการขาดคุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตฯ การกระทำผิดเงื่อนไขการให้บริการ การหยุดดำเนินการ การฝ่าฝืนในเรื่องการจัดทำประกันภัย และการประพฤติผิดจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์ ซึ่งในส่วนของประพฤติผิดจรรยาบรรณและความซื่อสัตย์นี้มีเหตุคล้ายคลึงกันกับการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันเป็นเหตุให้มีการเพิกถอนใบอนุญาตฯ ตามกฎหมายไทย อย่างไรก็ตามเหตุเพิกถอนใบอนุญาตฯ ตามกฎหมายสิงคโปร์มีข้อแตกต่างจากกฎหมายไทยอย่างมีนัยสำคัญอยู่หลายประการ ทั้งในเรื่องของเงื่อนไขในการให้บริการวิชาชีพและการประกันภัย การหยุดให้บริการวิชาชีพขององค์กรธุรกิจซึ่งสอดคล้องกับทางปฏิบัติ ซึ่งเรื่องเหล่านี้กฎหมายไทยมิได้มีกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามสิ่งที่สังเกตว่าในส่วนสาเหตุเพิกถอนจากการขาดคุณสมบัติขององค์กรธุรกิจในการได้รับใบอนุญาตฯ นี้มีเจตนารมณ์ค่อนข้างใกล้เคียงกับเหตุในการขาดจากการเป็นนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตฯ ตามกฎหมายไทยเมื่อนิติบุคคลละเลยหน้าที่ในการแจ้งการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้บริหารว่ายังคงเป็นไปตามคุณสมบัติของนิติบุคคลที่จะได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพหรือไม่ เพียงแต่กฎหมายสิงคโปร์มีความชัดเจนกว่าในการระบุถึงเหตุแห่งการเพิกถอนว่ามาจากการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจบริหารองค์กรธุรกิจจนขาดคุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตฯ ตามกฎหมาย อีกทั้งกฎหมายสิงคโปร์มิได้มีการแยกระหว่างการขาดจากการเป็นองค์กรที่ได้รับใบอนุญาตฯ กับการถูกเพิกถอนใบอนุญาตฯ ออกจากกัน และระบุให้ข้อดังกล่าวอยู่ในเหตุแห่งการเพิกถอนใบอนุญาตฯ จึงส่งผลให้มีผลเช่นเดียวกันกับการเพิกถอนใบอนุญาตฯ ในกรณีอื่นๆ ซึ่งกฎหมายได้มีการกำหนดผลของสัญญาและการดำเนินการหลังจากการเพิกถอนใบอนุญาตฯ ไว้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่ประสบปัญหาช่องว่างทางกฎหมายเหมือนดังกฎหมายไทย

¹³⁵ ข้อบังคับสภาวิศวกรว่าด้วยการออกใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล พ.ศ. 2543 ข้อ 6.

¹³⁶ --, ตัวแทนภาคธุรกิจผู้เข้าร่วมสัมมนา, 'ถาม-ตอบ สิทธิประโยชน์ของใบอนุญาตนิติบุคคล' (เสวนา, สิทธิประโยชน์ของใบอนุญาตนิติบุคคล) (เชิงอรรถ 133).

¹³⁷ Professional Engineers Act 1991 Section 37.

5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากความที่กล่าวมาในบทวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงข้อบกพร่องของระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย ทั้งในแง่ประสิทธิภาพการคัดกรองบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานวิชาชีพและการปรับใช้เพื่อกำหนดตัวบุคคลที่ต้องรับผิดชอบหากมีการประกอบวิชาชีพผิดพลาดเกิดขึ้น ทำให้มีอาจกล่าวได้ว่าระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทยสามารถคุ้มครองผู้เสียหายจากความผิดพลาดทางวิศวกรรมโยธาได้อย่างแท้จริง ขณะที่กฎหมายระบบใบอนุญาตให้บริการวิศวกรรมวิชาชีพสำหรับองค์กรธุรกิจของประเทศสิงคโปร์นั้นค่อนข้างรัดกุมและมีข้อดีอยู่มาก อันอาจนำมาเป็นข้อศึกษาและประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนากฎหมายไทยให้มีความเหมาะสมแก่วัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้เสียหายจากการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนากฎหมายระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมประเภทนิติบุคคลของไทย ดังนี้

(1) ควรกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานวิศวกรรม ความผิด และบทลงโทษ ของผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมที่เป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากบุคคลธรรมดาอย่างชัดเจน เนื่องจากนิติบุคคลมีความแตกต่างจากบุคคลธรรมดาโดยสภาพ ซึ่งรวมถึงความสามารถและวิธีการในการปฏิบัติงานวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อให้การปรับใช้กฎหมายความคุ้มครองผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมสำหรับนิติบุคคลมีความชัดเจนยิ่งขึ้นจึงควรกำหนดขอบเขตการปฏิบัติงานวิศวกรรมของนิติบุคคลแยกจากบุคคลธรรมดา ตลอดจนถึงกำหนดความผิดและบทลงโทษสำหรับนิติบุคคลเป็นการเฉพาะ

(2) เพิ่มเติมให้องค์กรธุรกิจที่ไม่เป็นนิติบุคคล ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียน ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายควบคุมการประกอบวิชาชีพตามระบบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรม ดังเช่นนิติบุคคลอื่นๆ ที่ประกอบวิชาชีพวิศวกรรม เพื่อมิให้มีช่องว่างทางกฎหมายในการคัดกรองและควบคุมผู้ประกอบการวิชาชีพวิศวกรรมที่เป็นองค์กรธุรกิจ

(3) ควรมีการจำแนกสาขาใบอนุญาตประกอบวิชาชีพวิศวกรรมประเภทนิติบุคคลแต่ละประเภทโดยจำเพาะเจาะจงลงไป เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้รับบริการวิชาชีพในการตรวจสอบความสามารถของนิติบุคคล โดยกำหนดคุณสมบัติของนิติบุคคลผู้ขอรับใบอนุญาตให้สอดคล้องกันกับสาขาวิชาชีพวิศวกรรมที่ได้รับใบอนุญาต อาทิ มีวัตถุประสงค์ในการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมในสาขาที่ขอรับใบอนุญาต มีผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญสาขาวิศวกรรมที่ได้รับใบอนุญาตนั้นและมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานวิชาชีพ และมีพนักงานผู้รับผิดชอบที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น เพื่อการควบคุมและคัดกรองนิติบุคคลผู้ประกอบการวิชาชีพให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานวิชาชีพอย่างแท้จริง

(4) ควรมีข้อกำหนดควบคุมให้นิติบุคคลต้องประกอบวิชาชีพวิศวกรรมโดยบุคคลธรรมดาผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพวิศวกรรมที่ได้รับใบอนุญาต และเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติงานเสมอโดยไม่มีข้อยกเว้นเพื่อคัดกรองและควบคุมการปฏิบัติงานวิชาชีพของนิติบุคคลให้ต้องกระทำโดยผู้เชี่ยวชาญตามสาขาวิชาชีพที่ได้รับใบอนุญาตโดยมีอาจบิดพลิ้ว

(5) ควรมีการปรับปรุงเหตุในการขาดใบอนุญาต (การไม่แจ้งต่อสภาวิศวกรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจบริหารนิติบุคคล) ซึ่งไม่มีข้อบัญญัติในผลที่ชัดเจน มาเป็นเหตุในการเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อให้มีผล

เช่นเดียวกันกับเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งกฎหมายได้กำหนดผลเอาไว้แล้วอย่างชัดเจน เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานของนิติบุคคลและผู้เกี่ยวข้องภายหลังจากการสิ้นผลของใบอนุญาต อีกทั้งควรมีข้อพิจารณาการเพิกถอนใบอนุญาตด้วยเหตุการมีแจ้งเปลี่ยนแปลงผู้มีอำนาจบริหารนิติบุคคล เฉพาะการเปลี่ยนแปลงที่ก่อผลกระทบให้จำนวนหรือคุณสมบัติของผู้บริหารนิติบุคคลไม่ครบ หรือขาดคุณสมบัติของการได้รับใบอนุญาตตามกฎหมายอันเป็นสาระสำคัญในการได้รับใบอนุญาตเท่านั้น หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหรือคุณสมบัติของผู้บริหารนิติบุคคลจนกระทบต่อจำนวนหรือคุณสมบัติในการได้รับใบอนุญาตแล้ว ลำพังการไม่แจ้งการเปลี่ยนแปลงยังมีควรถือเป็นเหตุร้ายแรงอันสมควรให้มีการเพิกถอนใบอนุญาต ซึ่งก่อผลเสียแก่ผู้เกี่ยวข้องมากกว่าประโยชน์ที่จะได้รับ อย่างไรก็ตามเพื่อความคุ้มครองให้มีการแจ้งการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารนิติบุคคลต่อสภาวิศวกรก็เห็นว่ายังจำเป็นต้องมีบทลงโทษต่อนิติบุคคลที่ละเลยหน้าที่ โดยอาจพิจารณามาตรการลงโทษอื่นๆ ที่มีระดับความรุนแรงน้อยลง

(6) ควรจัดให้มีการประกันภัยภาคบังคับในความรับผิดชอบในการประกอบวิชาชีพของนิติบุคคลและบุคคลที่ปฏิบัติงานให้กับนิติบุคคล ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายให้ได้รับการเยียวยาความเสียหายเบื้องต้นจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดของนิติบุคคลโดยสะดวกและรวดเร็ว ป้องกันปัญหาความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดีชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หรือการมิได้รับความคุ้มครองจากกรมธรรม์ประกันภัยการก่อสร้างประเภทอื่น เช่น กรมธรรม์ประกันภัยการก่อสร้างแบบรวมความเสี่ยงภัย (Contractor all risks insurance: CAR) ที่อาจมิได้ครอบคลุมความรับผิดชอบจากการประกอบวิชาชีพผิดพลาดทั้งหมด

บรรณานุกรม

หนังสือพิมพ์

ภาษาไทย

- '3 นาทีคดีดัง: “นิวเวิลด์” บางลำพู อดีตห้างหรู สู่วังมัจฉา’ (ไทยรัฐออนไลน์, 7 พฤศจิกายน 2564) <<https://www.thairath.co.th/scoop/flashback/2236376>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
- '17 ปี ย้อนรอยโศกนาฏกรรม ร.ร.รอยัลพลาซ่า โคราช’ (ไทยรัฐออนไลน์, 14 สิงหาคม 2553) <<https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/103549>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
ห้างสรรพสินค้า
- 'เผยสาเหตุอาคารยูเพลส คลอง 6 พังถล่ม!’ (Sanook Online, 13 สิงหาคม 2557) <<https://www.sanook.com/news/1648061/>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
- 'ย้อนรอยโศกนาฏกรรม 29 ปี รร.รอยัลพลาซ่าโคราชถล่ม ฝังร่างทั้งเป็น 137 ชีวิต’ (เดลินิวส์ออนไลน์, 13 สิงหาคม 2565) <<https://www.dailynews.co.th/news/1355557/>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
- 'อุบัติเหตุ “ยูเพลส” ถล่ม แรงงานสังเวทุนไร้ความรับผิดชอบ โศกนาฏกรรมไม่รู้จบของประเทศไทย’ (MRG Online, 16 สิงหาคม 2557) <<https://mgronline.com/daily/detail/9570000093330>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.
- ทีมข่าวเฉพาะกิจไทยรัฐออนไลน์, “นิวเวิลด์’จากโศกนาฏกรรม สู่ตำนานวังมัจฉา’ (ไทยรัฐออนไลน์, 16 มกราคม 2558) <<https://www.thairath.co.th/news/local/474997>> สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566.

บล็อกและเว็บไซต์

ภาษาต่างประเทศ

- ‘Common Queries’ (Professional engineers board Singapore) <https://www.peb.gov.sg/lc_commonqueries.aspx#> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.
- ‘Directory of Licensed Corporations and Partnerships’ (Professional engineers board Singapore) <https://www.peb.gov.sg/pe_general_lclist.aspx> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.
- ‘Licensing Requirements’ (Professional engineers board Singapore) <https://www.peb.gov.sg/licensed_corporations.aspx> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.

การสัมมนาและเสวนา

ภาษาไทย

--, ผู้แทนภาคธุรกิจผู้เข้าร่วมสัมมนา, 'กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุม ประเภทนิติบุคคล' (สัมมนา, อิมแพ็ค ฟอรั่ม เมืองทองธานี, 2 พฤศจิกายน 2561).

มานิตย์ กุศลพัฒน์, กรรมการสภาวิศวกร สมัยที่ 6 และ 7, 'ประโยชน์ของการมีใบอนุญาตนิติบุคคล' (เสวนา, สิทธิประโยชน์ของใบอนุญาตนิติบุคคล, ห้องเพชรไพรินทร์ โรงแรมวินด์เซอร์ สวีทฯ ซอยสุขุมวิท 20, 27 สิงหาคม 2562).

การสัมภาษณ์

ภาษาไทย

สัมภาษณ์ สุชาภัสร์ สังข์เกษม, ผู้จัดการโครงการฝ่ายการตลาดและพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ (อาคารชุด) กลุ่มสมหวัง กรุ๊ป (ห้างหุ้นส่วนจำกัดสมหวังเพอร์เฟคโฮม), (2 มิถุนายน 2563).

เอกสารอื่นๆ

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคล 2564 <https://www.dbd.go.th/download/document_file/Stastic/2564/H26/H26_2021.pdf> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.

กรมโยธาธิการและผังเมือง, แบบแปลนก่อสร้าง กรมโยธาธิการและผังเมือง <<https://office.dpt.go.th/construction/th/>> สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566.

เทศบาลนครนนทบุรี, แบบฟอร์มอนุญาตเกี่ยวกับอาคาร เทศบาลนครนนทบุรี <https://nakornnont.go.th/news_form2> สืบค้นเมื่อ 13 มกราคม 2566.

สภาวิศวกร, รายงานประจำปี 2564 <<https://coe.or.th/annualreport/>> สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2566.